

veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini — 1 leu

Foto: Tomas Aring (A.P.N.)

Marea, irezistibilă chemare!

DIN SUMAR:

- **O stea care incurcă multe calcule**
- **Inva-**
- **datorii albaștri**
- **Febra e bună sau nu?**
- **Paradoxul Bobby Fischer**
- **O boală ciudată:**
- **migrena**
- **Aventurile Turnului Eiffel**

26

ANUL XXVIII

(1424)

30 Iunie 1972

Dinamismul societății noastre

Istoria măreței epoci care este construirea socialismului în țara noastră va consemna desigur vara lui 1972 ca un moment de excepție. Căci în această vară se conturează, într-o măsură fără precedent, un uriaș efort de depășire și autodepășire al întregului popor care, la chemarea partidului, își încordează toate forțele spre a crea premise tot mai favorabile pentru împlinirea marilor obiective pe care le implică făurirea societății socialiste multilaterale dezvoltate.

Fiecare din noi înțelege parcă și mai bine că revoluția și construcția socialistă constituie un proces social-politic cu profunde consecințe atât pentru viața socială, cit și pentru destinul individual al omului.

Factorul principal de rezolvarea căruia depinde întreg procesul mersului înainte spre o societate socialistă dezvoltată, spre comunism, îl constituie desigur creșterea rapidă și în ritmuri înalte a forțelor de producție, cu alte cuvinte dezvoltarea calitativă a mijloacelor productive din industrie, agricultură, comunicații, construcții etc. Nu se pot imagina, într-adevăr, progrese conținut pe calea făuririi societății socialiste fără serioase eforturi materiale, financiare, de energie umană.

Poporul nostru înțelege bine acest comandament al istoriei și de aceea pretutindeni în țară se sta-

bilesc noi angajamente și se desfășoară o intensă activitate în vederea îndeplinirii cincinalului înainte de termen. În această atmosferă de efervescență fecundă pe toate țărimurile, suscitată de pregătirea Conferinței Naționale a Partidului și de împlinirea celei de-a 25-a aniversări a Republicii, apelul comuniștilor bucureșteni adresat întregului popor: „Cincinalul în patru ani și jumătate!” a stîrnit un ecou profund în conștiința tuturor celor ce muncesc. În telegrame adresate C.C. al P.C.R., tovarășului Nicolae Ceaușescu, organizațiile județene de partid intrunite în conferințele extraordinare care preced Conferința Națională a Partidului exprimă hotărîrea nestrămutată a întregului popor de a-și consacra clocotitoarea sa energie creatoare mobilizării tuturor rezervelor încă neutilizate, pentru dobîndirea unor rezultate superioare pe toate planurile, în vederea propășirii patriei, pentru binele și fericirea oamenilor muncii de la orașe și sate.

În același timp, în opera de construcție socialistă și comunistă este imperios necesar ca, o dată cu creșterea forțelor de producție, să fie asigurată perfecționarea continuă a relațiilor socialiste de producție, ca un rezultat conștient al elaborării și

aplicării unei politici de avangardă de către partidul clasei muncitoare. Prin această prismă, precizările făcute de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința extraordinară a organizației de partid a municipiului București capătă firesc un relief deosebit. „Avem organe colective în toate domeniile de activitate; — a amintit secretarul general al partidului — trebuie să perfecționăm activitatea acestora, pentru că tot ceea ce ne propunem să înfăptuim nu se poate realiza decît împreună și cu consultarea largă a oamenilor muncii”. Într-adevăr, în condițiile socialismului, oamenii își pot făuri, pentru prima oară în istorie, pe deplin conștiința, propriul lor viitor, iar soluționarea problemelor sociale capătă, în măsură tot mai mare, efectele voite de ei.

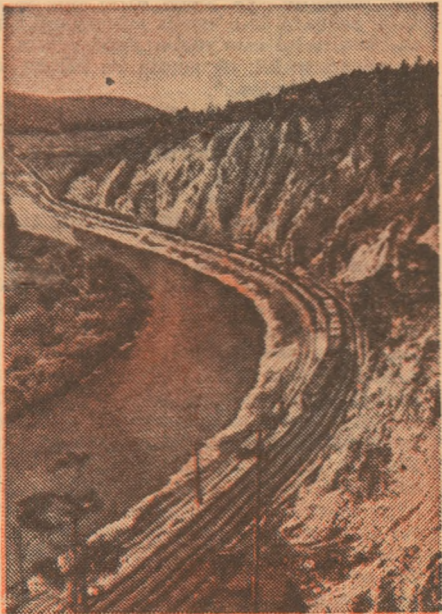
În viziunea profund democratică a partidului nostru, realizarea unei cit mai eficiente convergențe a activității tuturor forțelor social-politice ale poporului este garanția cea mai sigură a realizării obiectivelor construcției socialiste. Antrenarea întregului popor la elaborarea și dezbateră politica internă și externă a țării, orientare fundamentală a partidului nostru, se vedește și în aceste zile un factor de bază al mobilizării tuturor forțelor vii ale națiunii, al unității moral-politice a întregii noastre societăți.

TRANSPORTURI

O arteră vitală

Oricine știe, probabil, că cea mai lungă cale ferată de pe glob este linia transsiberiană, care leagă partea europeană a U.R.S.S. de țărmul Pacificului și are o lungime de 7.525 km.

Construcția ei a început în 1891 și a durat pînă în 1915. Astăzi, expresul

Ocolind Baikalul...

„Rossia”, cu confortabile vagoane de dormit, circulă cu 140 de km pe oră și străbate distanța amintită în 178 de ore. Pînă nu de mult, călătoria mai dura încă 231 de ore, adică aproape 10 zile.

Cînd pleacă din Moscova, expresul trece prin orașele Iaroslavl, Sverdlovsk,

capitala Uralului, Tiumen, centrul administrativ și economic al unui nou și uriaș zăcămint de hidrocarburi și Omsk, important nod de comunicații, unde calea ferată trece Irțișul. După pădurile din regiunea Omsk, începe să apară o stepă nesfîrșită cu nenumărate lacuri cu apă dulce sau sărată. Ea se termină — după circa 600 de kilometri — la Novosibirsk, oraș cu peste un milion de locuitori. După care trenul străbate taigaua, nu departe de Tomsk, unul din cele mai vechi orașe siberiene, legat de transsiberian printr-o linie laterală și întilnește în drum Krasnoiarskul — în apropierea căruia se află una din cele mai mari centrale hidroelectrice din lume, cu o producție de 5 milioane kW. Apoi, după un salt de 1100 km, ajunge la Irkutsk, mare cetate industrială și științifică a Siberiei răsăritene, trece un spectaculos lanț de munți și păduri, ocolește cel mai mare lac de apă dulce din lume, numit Baikal, și-și continuă cursa spre Cîta. La răsărit de Cîta se află Habarovsk, capitala ținutului cu același nume și mare centru industrial și, în sfîrșit, făcînd un cot spre sud, trenul ajunge la Vladivostok, punctul terminus al călătoriei, poartă maritimă a Uniunii Sovietice la Pacific.

În cursul drumului, călătorul trebuie să-și potrivească de șapte ori ceasul, dat fiind că trece prin șapte fusuri orare.

Linia transsiberiană are o excepțională importanță economică, fiind o verigă esențială a sistemului de transporturi sovietic. Ea facilitează circulația unor enorme cantități de cărbune, minereuri, metale, petrol, lemn etc., asigură transportul de mărfuri, în special containerizate, și de călători dintre Europa și Japonia.

Linia transsiberiană își articulează funcționarea cu aceea a altor mijloace de transport. Aviația a preluat grosul traficului de călători pe distanțe mici, iar o mare parte a produselor petroliere sînt transportate prin conducte.

În momentul de față, linia transsiberiană este electricificată pe o distanță de peste 6.000 de km și echipată cu cele mai moderne mijloace tehnice.

recurgă la o altă metodă, anume la secarea și tăierea nămolului în brichete compacte, care să fie apoi arse în cuptoare speciale, la temperaturi înalte.

Cenușa rezultată din asemenea operații nu avea, însă, nici o utilizare, mormanele depozitate începînd să devină la rîndul lor o problemă. Dar, recent, procedîndu-se la analiza lor chimică spre a se vedea dacă cenușa nu conține cumva substanțe nocive, spre a se decide dacă poate fi eliminată pe calea apei, specialiștii au făcut o constatare uimitoare. Cenușa conținea var, acid salicilic și acid fosforic, substanțe cu proprietăți atribuite îngrășămintelor agricole și foarte convenabile pentru o serie de culturi, între care cele de orez, căpșuni, legume etc.

Făcute deocamdată la scară mică, experimentele au fost considerate totuși concludente și cercetările au fost îndreptate spre realizarea de amenajări speciale de tratare a nămolului rezidual, care să fie afectate instalațiilor de epurare. Cînd aceste echipamente vor atinge întreaga lor capacitate de producție, apreciază specialistii, ele vor putea furniza, în funcție de cantitatea de reziduuri colectată, pînă la 80—100 tone îngrășămintă zilnic.

Așadar nămolul rezidual, pînă acum disprețuit, poate deveni rentabil.

EXPOZIȚII

„Electro-72”

Între 14 și 24 iulie a.c. va fi deschisă la Moscova, în parcul „Sokolniki”, expoziția internațională „Electro-72” la care urmează să participe 27 de țări.

Industria electrotehnică are o temelie profund științifică, nu numai pentru că s-a născut din științe fundamentale ca: fizica, matematica și chimia, ci și pentru că în cadrul ei acționează toate legile de dezvoltare ale științei moderne: continuitatea, caracterul internațional, dependența reciprocă a verigilor ei, nașterea unor ramuri noi la hotarul direcțiilor de dezvoltare științifică, specializarea și diferențierea.

Intrată adînc în toate sferile producției materiale, electrotehnica condiționează, prin ideile și principiile ei, apariția unor noi construcții, materiale, procese tehnologice. Ea este astfel un exemplu elocvent de transformare a științei într-o forță de producție activă.

Înriurirea ei asupra vieții economice și sociale a societății, asupra progresului științifico-tehnic sînt tot atîtea fațete ale industriei moderne care vor fi oglindite de expoziția industrială „Electro-72”.

Sectorul sovietic al expoziției va dovedi că într-un răstimp relativ scurt, industria electrotehnică din U.R.S.S. a devenit o ramură foarte dezvoltată. În stare să asigure unul din cele mai rapide ritmuri de electrificare din lume. Cu o puternică bază productivă, științifică și experimentală, ea satisface în momentul de față nevoile electroenergetice ale U.R.S.S., imprimă un înalt

nivel de utilare electrică diverselor industrii și este un mare furnizor de utilaj electric pentru piața mondială. Pînă în 1975 producția de energie electrică a U.R.S.S. urmează să ajungă la peste un trilion de kilowați/oră.

Din vasta gamă a echipamentului electric se evidențiază, îndeosebi, generatoarele de 500 000, 800 000 și 1 200 000 de kilowați. Aceste generatoare nu numai că pot fi comparate, ca putere, cu întregi centrale electrice de altădată, dar au și sisteme unice de excitare și răcire, se remarcă prin originalitatea modului de distribuire a sarcinilor, ceea ce duce la sporirea indicilor energetici ai agregatelor și la mari avantaje economice în construcția și exploatarea centralelor electrice.

Sectorul sovietic al expoziției va mai oglindi, de asemenea, succesele dobîndite de știința și tehnica sovietică în crearea unui echipament modern pentru liniile de înalt voltaj, pentru transportul curentului de orice tensiuni, pînă la cele mai înalte din lume — 1150 kilovolți la curent alternativ și 1500 kilovolți la curent continuu. În același timp vor fi prezentate prototipuri ale tehnicii de înalt voltaj a viitorului, care ar urma să realizeze trecerea de la liniile aeriene de transport al curentului și de la cablurile cu ulei la linii de cablu cu izolare de gaz comprimat foarte rezistentă, apoi la cabluri criogene și superconductoare și, în sfîrșit, la linii de transport al curentului fără cablu.

Dar „Electro-72” va reflecta și dialectica progresului în chiar interiorul electrotehnicii, noile ei proprietăți născute în epoca noastră de revoluție științifico-tehnică și exprimate prin

Echipamentul electric — un act indispensabil al vieții moderne

sinteza instalații de forță, semiconductoare, mașini de calcul și automatica electronică. Pe baza acestei sinteze au fost elaborate în primul rînd mijloace tehnice care sporesc mult productivitatea muncii în diverse sfere de activitate umană, iar în al doilea rînd a fost creată o tehnică perfecționată pentru cercetarea științifică și experimentală.

PROBLEME ȘI SOLUȚII

Și deșeurile pot fi rentabile

Tratarea apelor reziduale, atît cele industriale cît și cele menajere constă, se știe, în separarea deșeurilor de partea reutilizabilă, care poate fi astfel redată circulației. Aceste deșeuri, un fel de nămol, care se aglomerează în cantități uriașe, ridică în fața municipalităților, mai ales din marile aglomerații urbane, adevărate probleme. O vreme s-a socotit că cea mai bună soluție pentru înlăturarea lor ar fi scufundarea în apele curgătoare sau în mări, măsură care are însă inconvenientul că contribuie la poluarea mediului inconjurător. Încît specialiștii au hotărît să

calitatea actualității
calitatea actualității
calitatea actualității
calitatea actualității
calitatea actualității
calitatea actualității
calitatea actualității
calitatea actualității
calitatea actualității
calitatea actualității

Paradoxul Bobby Fischer

Un meci și o mie de dedesubturi

Chiar din faza preliminară a discuțiilor în legătură cu meciul pe care urma să-l joace cu campionul mondial Boris Spasski, marele maestru american Robert Fischer a întrebat:

— Ce fond de premii se oferă? Pentru mine, lucrul cel mai important sînt banii... Repet, la mine primează banii... Aceste cuvinte ale șahistului american sînt extrem de caracteristice pentru el. Fischer este un jucător de mare talent și are o rezistență rarisimă. Evident, munca unui mare artist trebuie remunerată echitabil. Dar inversind lucrurile, Fischer acordă prioritate banilor. Să avem deci de-a face cu un american tipic, minat de setea de îmbogățire caracteristică societății în care trăiește?

Ex-campionul mondial Mihail Botvinnik nu e de această părere: „În ce mă privește, afirmă el, cred că Robert Fischer este un american mai degrabă netipic decît tipic, și chiar americanii îl tratează cu ironie. Fischer e mult mai popular în U.R.S.S. decît în țara lui...”

Iar marele maestru american Larry Evans, care îl cunoaște mai bine decît oricine pe Fischer, împărtășește și el opinia șahistului sovietic: „S-ar putea ca Bobby să rămînă pentru totdeauna un solitar. Nu-i căsătorit, e morocănos, taciturn, n-are nici un prieten. De dimineață pînă seara studiază, cu un fanaticism de anahoret, teoria șahului. Trăiește numai la hotel și peregrinează dintr-un turneu într-altul. Este un om în sine și nu produsul unui sistem social și al unei ideologii...”

Dar lată și o altă opinie a lui Evans, care și el a vădit de timpuriu aptitudini puțin obișnuite, devenind campion al S.U.A. la 19 ani: „Ești aproape tot timpul sub influența șahului. Trăiești în universul strîmt a 64 de pătrate, într-un univers în care fantasticul ține loc de realitate, unde nu există nici trecut nici viitor. Te simți tot timpul în prezent. Ai senzația că ești viu, că cineva te provoacă permanent și că te amenință...”

Există, fără îndoială, în această afirmație o doză de adevăr. E adevărat că jucătorii de șah sînt mereu înclinați spre introspecție, căci ei trebuie să caute înlăuntrul lor resursele victoriei asupra voinței și inteligenței adversarului. Or, de la individualitate la individualism distanța nu e prea mare. Spasski a remarcat într-o zi că toți marii jucători de șah au un caracter nesuferit.

Ambiții și capricii

În primăvara anului 1943, un student biofizician emigrant din Germania împreună cu soția lui (fostă infirmieră și educatoare într-un internat din Elveția) și stabilit la Chicago a avut un al doilea copil, botezat Robert sau Bobby. Doi ani mai tîrziu, nici un vecin sau prieten al familiei Fischer n-au vădit nici cel mai mic interes pentru Bobby cînd părinții lui s-au despărțit. Mama acestuia și copiii s-au mutat, rînd pe rînd, în California, Arizona, iar pînă la urmă s-au stabilit la New York.

În 1958, Bobby Fischer, care avea atunci 15 ani, a cucerit titlul de campion al Statelor Unite, devenind în același timp și cel mai tînăr mare maestru din istoria șahului. Conștient de forța talentului său, el a hotărît să-și impună cu orice preț personalitatea. Și a decis, în primul rînd, să fie independent de toți și de toate: de școală (a părăsit-o fără s-o absolve), de familie (s-a despărțit de mult de mama și de sora lui care locuiesc acum în Anglia), de orice atașament (e celibatar din principiu). Nu vrea să datoreze nimic nimănui.

Pînă nu de mult încă, tînărul Fischer, un adolescent costeliv, purtînd mereu un pulover uzat și blue-jeans, acorda interviuri ziaristilor avizi de senzațional. Iar aceștia nu sesfiau de fel să-i

reproducă ideile cele mai năstrușnice ca, de exemplu: Fischer mîncă la restaurant pentru că îi place să fie servit de chelneri în smoking și nu frecventează localurile cu autoservire ca să nu stea cot la cot cu oamenii de rînd. Are o mulțime de costume și își procură cămășile de la furnizorul președintelui Kennedy. În ziua cînd va deveni campion mondial, va cere onorarii fabuloase. Apoi se va întoarce în țară într-o cabină de lux. Va avea propriul lui club de șah, clubul Robert Fischer, unde vor fi admiși numai gentlemenii.

De altfel, în general pentru Fischer sînt caracteristice cele mai neașteptate și mai spontane acțiuni și afirmații. De două ori a compărut în fața justiției: prima oară în 1962 într-o cauză care l-a opus compatriotului său Samuel Reshevsky într-o chestiune bănească, după care și-a întrerupt meciul cu acest mare maestru la scorul de 5,5: 5,5, iar zece ani mai tîrziu s-a judecat cu revista jugoslavă *Plavi Vesnik*, în care ziaristul Dimitri Belica a publicat un jurnal intim în care vorbea de tînărul campion.

Fischer ridică întotdeauna în fața organizatorilor de turnee pretenții financiare exagerate și insistă pentru riguroasa respectare a condițiilor dictate de el. Absurditățile evidente alternează cu exigențe legitime. Organizatorii de turnee au avut astfel totdeauna mari dificultăți cu capriciosul mare maestru, dar au cedat adesea pentru ca să-l determine pe acest „jucător de talent să participe la competiții. În 1964 Fischer a acceptat să ia parte la turneul interzonal, dar în 1967 s-a retras dintr-un turneu similar deși se afla pe primul loc...”

În 1970, la Belgrad a avut loc un meci între selecționata U.R.S.S. și o echipă a restului lumii. Evident, Fischer a fost invitat să deschidă lista adversarilor selecționatei sovietice. Dar danezul Bent Larsen, care se clasase altădată pe locul doi, după Fischer, și care în perioada de claustrare voluntară a acestuia cucerise un mare număr de premii, a cerut el tabla de șah nr. 1. Spre a se evita un conflict, lui Fischer i s-a propus esichierul nr. 2. Din partea sovietică, la prima tablă trebuia să joace Spasski, iar la a doua Petrosian. Spre surprinderea generală, Fischer, intransigentul Fischer, a acceptat cu o uimitoare amabilitate să joace pe esichierul nr. 2. Mai tîrziu, cînd patimile s-au potolit, Fischer a trebuit să recunoască:

— Am acceptat tabla nr. 2 pentru că nu jucasem de mult și credeam că voi fi într-o poziție mai bună în fața lui Petrosian, care e mai puțin agresiv decît Spasski.

De unde se vede deci că atunci cînd e în interesul lui, Fischer știe să-și păstreze perfect calmul și să cedeze primul loc.

Dar imediat ce l-a învins, în 1970, pe Petrosian, Fischer a pornit la asaltul Olimpului, declarînd:

— Ceea ce mă atrage mai ales la șah sînt posibilitatea de a călători, banii și atmosfera acestui joc. Jocul îmi îngă-

duie să cîștig mai mulți bani decît orice altă ocupație. Evident, șahul este o artă, dar nu m-am gîndit niciodată la asta. În nici un alt domeniu n-aș fi obținut ceea ce am obținut grație șahului. Nu mi-am terminat școala și nu sînt sigur că ar fi fost necesar.

Or, în perioada aceea Fischer vorbea, în afară de rusă, sîrbo-croata și spaniola și se interesa serios de muzică, sport și politică.

Muzica înseamnă pentru el discuri. Fischer este un fanatic al „rock“-ului, gen care corespunde fără îndoială cel mai bine cu temperamentul lui. Iar sportul este pentru acest mare băiat de 1,90 m, bine clădit, un mijloc de a se

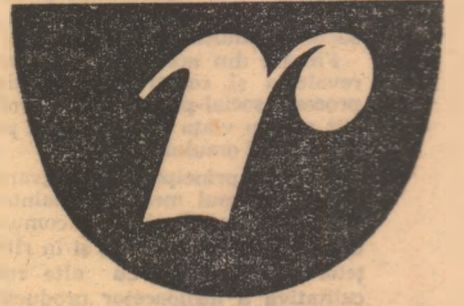
Fischer joacă cu plăcere tenis, dar...și popice

menține într-o bună condiție fizică. Fischer joacă cu plăcere tenis și înnoată.

Care e secretul?

Care-i dar secretul lui Fischer? Mulți mari maeștri consideră că Bobby este un fanatic al șahului, că are un imens talent și o rezistență incredibilă. Publicațiile de specialitate au studiat în amănunt stilul lui caligrafic în șah, cu o mulțime de calități și mici defecte abil camuflate. Am numit cu bună știință „caligrafic“ stilul lui Fischer, căci, conform definiției lui Spasski, stilul șahistului american este de o limpezime clasică. Bobby este un excelent tehnician,

reportaj
reportaj reportaj
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj reportaj

an. Viktor Korcinoi a relevat o trăsătură bizară a stilului lui Fischer și anume impresionantul dar de a transforma pozițiile cele mai confuze într-o poziție bine definită. În cursul anilor, el și-a obișnuit creierul să funcționeze intens în fața tablei de șah, evitînd remizele, jucînd pînă la victorie. De aceea e foarte riscant să fie lăsat să ia inițiativa.

Mi-aș permite să-l numesc pe Fischer mai degrabă un mare interpret decît un creator. De fapt el însuși recunoaște că n-a adus nimic nou în teorie, că se mulțumește să profite de greșelile adversarilor.

Americanul excelează în organizarea victoriilor sale. Iată mărturia autorizată a lui Tigran Petrosian, una din „victimile“ lui Fischer în meciurile претенденților: „Cu mult timp înainte de începerea bătăliei, marele maestru american obține toate privilegiile și toate condițiile pe care le dorește. În același timp adversarii lui nu obțin și nici nu pot obține aceleași avantaje. Un jucător se află într-o situație proastă cînd știe dinainte că joacă în orașul și în sala pe care le-a cerut adversarul lui, că iluminatul este reglat după preferința adversarului, că acesta va încasa un onorariu fabulos...”

Amintim că toate meciurile pe care Fischer le-a cîștigat în fața претенденților europeni la titlul de campion mondial au fost jucate în trei orașe de pe continentul american (Vancouver, Denver, Buenos Aires) și în condițiile cerute de el.

Și un exemplu de ultimă oră. Multe țări s-au arătat dispuse să găzduiască meciul pentru campionatul mondial dintre deținătorul titlului, Boris Spasski, și șalangerul său, Robert Fischer. Spasski a numit cîteva orașe, Fischer alte cîteva. În februarie a venit la Moscova Ed. Edmondson, secretarul Federației americane de șah, om de încredere și prieten cu Fischer, care a afirmat că scopul vieții sale este cîștigarea titlului mondial de către marele-maestru american. Colonelul Edmondson venea din capitala Islandei unde-l lăsase pe Fischer. Reykjavik se afla în fruntea listei de orașe propuse de Spasski. Edmondson a semnat atunci o înțelegere prealabilă în legătură cu organizarea meciului în acest oraș. Dar Fischer a dezavuat ulterior fără ezitare semnătura lui Edmondson.

După consultații laborioase, dr. Max Euwe, președintele F.I.D.E. a hotărît ca prima jumătate a meciurilor să aibă loc la Belgrad (la insistențele candidatului la titlu), iar restul la Reykjavik. Spasski s-a declarat de acord cu decizia președintelui. Încît la 20 martie la Amsterdam a fost semnat un nou aranjament între reprezentanții F.I.D.E. și federațiile de șah din U.R.S.S., S.U.A., Iugoslavia și Islanda. Dar o dată concertate toate punctele de vedere, Fischer a cerut revizuirea condițiilor financiare.

În această situație, organizatorii meciului de la Belgrad au cerut garanții că competiția va începe la data fixată (22 iunie) și că investițiile lor vor fi rambursate. Partea sovietică a acceptat să acorde o garanție de 35 000 de dolari, dar americanii au refuzat. Drept care Belgradul și-a retras candidatura.

A urmat o nouă serie de tratative, după care, la cererea categorică a Federației de șah din U.R.S.S., președintele F.I.D.E. a hotărît să dea dovadă, în sfîrșit, de autoritate. Și numai atunci, văzîndu-și amenințate drepturile de candidat, Fischer a acceptat pînă la urmă să înceapă meciul la Reykjavik la 2 iulie. Fondul de premii este de 125 000 de dolari, (cinci optimi cîștigătorului și trei optimi învinsului). Adică cu 13 000 de dolari mai puțin față de suma care s-ar fi acordat dacă meciul s-ar fi jucat la Belgrad și Reykjavik. În felul acesta strategia lui Fischer s-a întors împotriva lui...

FIZIOLOGIE

Febra e bună sau nu?

După cum se știe, febra este o reacție caracteristică a organismului față de o seamă de excitanți neobișnuiți care apar în cursul evoluției unei boli. Un organism în stare febrilă are de obicei metabolismul modificat, iar sistemul nervos, cardio-vascular și respirator înregistrează anumite dereglări.

Termenul de febră s-a născut încă în antichitate. De altfel, fierbințeala de după frisoane era cunoscută și de omul primitiv. Multă vreme o sumedenie de boli însoțite de temperatură erau chiar numite febră. Pe vremea lui Hipocrate, însă, când ea a început să fie excitată un simptom al multor boli, termenul a căpătat un dublu sens. Până în secolul XVII s-a crezut că fierbințeala excesivă, ca și în genul căldura din organism, ar lua naștere în inimă. Această opinie a fost zdruncinată de savantul italian Borelli. Măsurând temperatura singelui în ficatul, plămânilor, intestinelor și în nima unui cerb viu, el a constatat mari variații ale ei. Ulterior, fiziologii au început să explice formarea căldurii în organismul viu prin frecarea singelui în mișcare de pereții vaselor, iar acce-

substanțe pirogene în centrul termoregulatori din creier, temperatura animalelor de experiență a fost sporită până la 41,5 — 42 grade. Creșterea temperaturii a influențat numai în mică măsură starea animalelor. Ele au rămas mai departe vioaie, cu pulsul și respirația normale și n-au pierdut pofta de mâncare, n-au scăzut în greutate. La om, însă, se observă foarte rar asemenea situații. Creșterea temperaturii, însoțită de frisoane și de dureri de cap, nu e de fel plăcută; dar și mai neplăcute sînt, totuși, vărsăturile pricinuite de intoxicațiile alimentare sau cu alcool, să zicem. Cine nu știe, însă, cit de folositoare sînt acestea în împrejurările respective. Încît obișnuita noastră aprehensiune față de creșterea temperaturii este exagerată. Ceea ce nu înseamnă totuși că febra în sine ar fi totdeauna utilă. În unele boli sau la o anumită sensibilitate a bolnavului, temperatura crescută poate deveni dăunătoare, așa cum sînt, de pildă, și vărsăturile pentru femeile gravide.

Creșterea temperaturii corporale la bolnavi este așadar utilă sau dăunătoare?

Cine ar fi crezut altădată că tocmai în asemenea clipe organismul este pe cale de a birui boala?

lerarea pulsului în cursul febrei a fost interpretată drept cauza vitezei sporite de circulație a singelui și a formării intense de căldură.

Abia la începutul secolului trecut s-a înțeles că formarea căldurii în organism însoțite permanent oxidarea biologică a substanțelor alimentare în procesul metabolismului. Apoi, starea febrilă a fost pusă în legătură cu metabolismul crescut, care are drept consecință creșterea cantității de căldură. Cercetări ulterioare au dovedit, însă, că lucrurile nu sînt chiar atît de simple și că creșterea temperaturii corporale este o consecință a modificării activității centrilor nervoși care reglează schimbul de căldură al organismului cu mediul exterior.

Dar medicina a cunoscut opinii diferite și în problema importanței febrei pentru organismul bolnav. În antichitate se credea că fierbințeala are asupra bolnavului o înfrigurare „purificatoare” facilitînd evoluția bolii. Mai tîrziu, s-a considerat că ea ar fi exclusiv dăunătoare și de aceea ar trebui suprimată. Această opinie a prevalat pe la mijlocul secolului trecut, cînd a sîrnit și o adevărată pasiune pentru antitermice, băi reci etc. Experiența a arătat, însă, că chiar dacă micșorau temperatura, aceste mijloace nu opreau, în majoritatea cazurilor, evoluția modificărilor patologice.

Omul s-a obișnuit atît de mult cu starea proastă pe care o dă febra și cu sentimentul de ușurare pe care-l încearcă după scăderea temperaturii, încît ideea că o temperatură ridicată ar putea fi utilă pentru evoluția unei boli pare ciudată la prima vedere. Să nu uităm însă, că un ins sănătos nu face febră, ea însoțește o stare patologică, iar dacă în această perioadă apar anumite dereglări, nu înseamnă că de vină este creșterea temperaturii, ci însăși boala. Specialistul rus S.P. Botkin arăta, de pildă, că la aceeași limită de temperatură un bolnav de tifos exantematic aiurează și are stări de inconștiență. În timp ce unul cu tuberculoză se poate duce liniștit la serviciu.

Această interesantă concluzie și-a aflat astăzi o confirmare experimentală. Prin introducerea de cantități infime de

re? Trebuie sau nu trebuie să încercăm să o facem să scadă? Dacă s-ar fi limitată la observarea unor cazuri izolate, specialiștilor le-ar fi fost greu să găsească răspunsuri la aceste întrebări. Ei au trebuit de aceea să clarifice, în primul rînd, mecanismul evoluției febrei și natura ei biologică.

În momentul de față se poate afirma că baza fiziologică a febrei este capacitatea centrilor termoregulatori din creier de a-și reorganiza în anumite condiții activitatea către o reglare temporară mai eficientă decît în mod normal a temperaturii corpului. Această reorganizare se realizează sub influența unor procese de distrugere a microbilor și de formare în organism (în cazurile de infecție sau inflamație) a unor substanțe biologice active. Încît febra nu înseamnă „vătămarea” centrilor termoregulatori, ci o formă patologică specială a activității lor. În aceleași cazuri, dacă aparatul termoregulator este vătămât — în timpul narcozei, de pildă — starea febrilă dispăre sau nu mai evoluează.

Excitația centrilor termoregulatori care produc evoluția febrei nu este provocată numai de produsele de decomponere ale unor bacterii, ci și de pirogenii endogeni care apar atunci cînd organismul se îmbolnăvește. Ei sînt produși de leucocite, dar numai atunci cînd în sine pătrund produse ale decomponerii microbilor sau cînd pirogenii trec din vase în țesut în urma unui proces inflamator. Pirogenii endogeni contribuie la menținerea oricărei febre — neinfecțioase sau infecțioase. S-a stabilit recent că complexul proteic produs de leucocite, „excitant” are, în afară de acțiunea lui pirogenă, și una antivirală și antitoxică.

Mecanismul de demarare a reacțiilor febrile joacă astfel un rol important în consolidarea forțelor de apărare ale organismului. Însemnătatea biologică a febrei ca reacție de apărare se întemeiază în primul rînd pe faptul că viteza reacțiilor chimice ale metabolismului din organism crește o dată cu sporirea temperaturii. De aceea, creșterea temperaturii este importantă pentru organism intrucît, stimulînd procesele metabolice în anumite celule, țesuturi

și organe, ea intensifică activitatea funcțională care, la rîndu-i, contribuie la dezvoltarea proceselor și reacțiilor de adaptare ce apar în organism o dată cu evoluția bolii. O seamă de agenți patogeni — ca, de pildă, bacilul tuberculozei — au la temperaturi ridicate o mai mică rezistență față de antibiotice și preparate chimice. Unele forme de tuberculoză se și tratează de aceea mai ușor pe fond febril. Iar acad. A.A. Smorodintev a stabilit că și virusul gripal pierde mai repede în sine în cazul unei temperaturi mai mari.

ASTRONOMIE

O stea care incurcă multe calcule

Relativitatea face, se știe, din undele luminoase o barieră de netrecut și o constantă fundamentală a fizicii. De ce barieră de netrecut? Pentru că masa unui corp și viteza lui sînt legate între ele printr-o formulă simplă, iar masa crește o dată cu viteza. Așa se explică și de ce cu cit un obiect e mai greu, cu atît e nevoie de mai multă forță spre a-l deplasa.

Dar dacă lucrurile stau așa, înseamnă că atît timp cît omul nu va putea lansa în spațiu un obiect mișcător mai rapid decît lumina, explorarea sistemelor planetare depărtate îi va rămîne interzisă, căci la viteza actualelor rachete ar fi nevoie de circa 100 000 de ani spre a ajunge cea mai apropiată stea, steaua Alfa din constelația Centaurului, în timp ce lumina ei nu face decît — dacă ne putem exprima așa — 4,3 ani spre a ajunge pînă la noi. Iar cel mai apropiat sistem planetar, acela al stelei Barnard, e la 8 ani lumină de noi. Cu alte cuvinte, o rachetă care ar naviga cu 300 000 de kilometri pe secundă, ar trebui să facă 8 ani pînă acolo. Ca durată n-ar fi prea mult. Numai că o dată cu sporirea vitezei crește și masa și deci efortul de a o mișca mai repede. Iar pînă la urmă, adică în vecinătatea vitezei undelor luminoase, masa tinde către infinit și numai o forță infinită ar putea s-o ducă pînă la limita celor 300 000 de kilometri pe secundă.

O parte foarte importantă a fizicii actuale se reazămă tocmai pe aceste postulate, care au fost verificate la nivelul particulelor atomice, singurele corpuri mișcătoare pe care omul le poate lansa cu viteze relativiste, adică cu zeci sau sute de mii de kilometri pe secundă. Iar una din concluziile legii relativității și anume invariabilitatea vitezei luminii stă și la baza tuturor cosmologiilor actuale. Ea a fost utilizată de astronomi pentru a edifica o teorie bine cunoscută acum, aceea a expansiunii universale: toate galaxiile, aceste universuri de stele — afirmă teoria — se depărtează unele de altele cu viteze cu atît mai mari, cu cit sînt mai depărtate. Teoria a fost formulată încă acum 40 de ani și se sprijină pe două principii fizice bine studiate: invariabilitatea vitezei lu-

— Ce de-a Tauride !!!
Desen de V. Iasenkov

minii, cum am văzut, și deplasarea frecvențelor în funcție de viteza unui corp în mișcare, fenomen foarte bine verificat în astronomie și cunoscut sub numele de decalajul către roșu. De atunci spectrografia a devenit principalul instrument al astronomiei galaxiilor: specialiștii în materie măsoară deplasarea liniilor spectrale și află distanța care ne desparte de ne-

șta știința știința știința și
știința știința știința știin
șta știința știința știința și
știința știința știința știin
și știința știința știința și
știința știința știința știin
știința știința știința și
știința știința știința și
știința

buloasa observată. În 1960 au fost descoperite quasarele care au revelat decalajele spre roșu absolut fantastice. Ele au fost socotite de aceea astrele cele mai depărtate, cele mai rapide în fuga lor și cele mai ciudate, intrucît sînt vizibile de pe Pămînt în pofida unor distanțe care se cifrează în miliarde de ani lumină.

Toate aceste adevăruri, care păreau solide ca granitul, au fost totuși recent puse în discuție atunci cînd două radiotelescoape au fost cuplate spre a realiza un interferometru cu o bază de 4 000 de kilometri. Instrumentele au fost îndreptate spre quasistea 3C279 și de acolo a venit și surpriza. Observarea prelungită a stelei a arătat fluctuații regulate ale radiațiilor care proveneau de la ea. Aceste variații nu puteau avea decît o singură interpretare: Terra, și respectiv sistemul celor două receptoare cuplate, străbăteau fișile de interferență ale unei duble emisiuni. Quasarul 3C279 e format deci din două surse foarte apropiate. Este o descoperire de mare importanță, deși ea n-a provocat la început un entuziasm delirant, dat fiind că infirma prea multe idei considerate ca admise o dată pentru totdeauna.

Observații ulterioare au adevărit existența celor două surse și, prin urmare, faptul că steaua e compusă din două elemente — care se depărtează unul de altul cu o viteză care, conform calculelor, a stupefiat pur și simplu, căci ar fi de zece ori mai mare decît viteza luminii. Ceea ce ar putea infirma teoria relativității. Sau, dacă aceasta e adevărată, astrul ar fi mult mai aproape de noi decît ar indica-o decalajul liniilor spectrale. În amindouă cazurile ar fi, însă, repusă în cauză expansiunea universală și, o dată cu ea, însăși structura universului, așa cum e admisă acum.

Încît 3C279 va mai da mult de furcă astronomilor.

ECOLOGIE

Invadatorii albaștri

Algele albastre se simt la ele acasă deopotrivă în gheizerii fierbinți din Islanda, cît și în gheturile antarctice. Ba se acclimatizează pînă și în deserturile cvasilipite de apă sau în munții înalți, cu o atmosferă foarte săracă în oxigen. Iar recent biologii au descoperit că algele sînt insensibile nu numai la intemperii, ci și la „ploaia” de particule elementare din apa de răcire a reactoarelor nucleare.

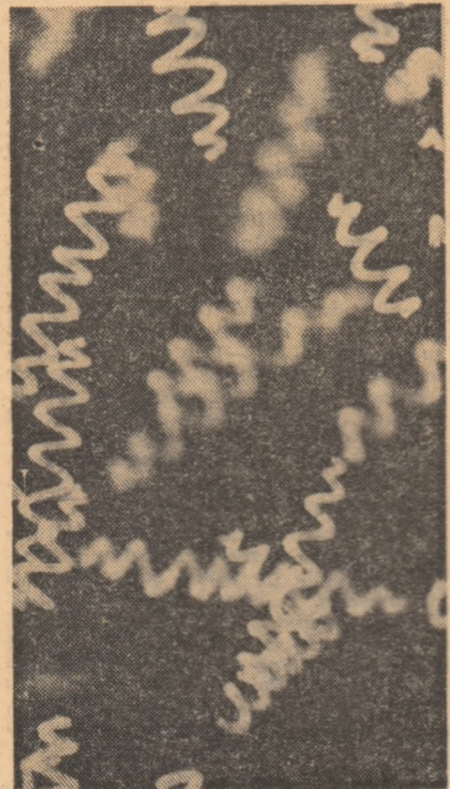
Caracterul dublu al acestor organisme îngreunează clasificarea lor. Pe de o parte ele se comportă ca toate plantele verzi: adică folosesc energia solară pentru fotosinteză. Pe de altă parte se aprovizionează direct cu azot atmosferic, lipsindu-se de ajutorul microorganismelor fixatoare de azot, la care recurg de obicei plantele. Cînd se deplasează își schimbă culoarea la fel cu cameleonul: în Antarctica devin negre pentru a putea absorbi cît mai multă energie; în țările calde preferă roșul, după cum o dovedește Marea Roșie. Cu toate acestea, ele nu-și au locul în evoluția biochimică a vieții. După părerea unor biolog, structura celulei al-

tehnica
tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica

gelor nu permite clasificarea lor printre speciile de microorganisme cunoscute. Atunci de unde provin? A. Vologdin, membru corespondent al Academiei de Științe a U.R.S.S., pare să fi găsit răspunsul. El a descoperit alge albastre în formațiuni geologice apreciate la respectabila vîrstă de 2,5 miliarde de ani. Să fi atins ele astfel limita inferioară a vieții? Încă nu se poate spune nimic precis. Cert este doar că pînă în prezent nimeni nu cunoaște forme de viață mai vechi.

După această primă descoperire s-au ivit noi întrebări: de ce timp de două miliarde și jumătate de ani algele albastre nu s-au schimbat aproape deloc?

Alge albastre mărite de 500 de ori

De ce nu au pus stăpînire pe tot Pămîntul? Cercetări recente au aruncat oarecare lumină asupra trecutului. S-a conturat astfel imaginea unei epoci cînd planeta noastră se afla într-o stare ciudată: oceanele fierbeau, iar în atmosferă nu exista încă oxigen. Radiația foarte puternică excludea viața în formele cunoscute astăzi. În aceste condiții s-au născut algele albastre, care se pricepeau la toate: absorbeau azot, suportau variații foarte mari de temperatură și ripostau cum se cuvine radiației. A venit însă un moment cînd condițiile nu au mai fost ideale pentru ele. Atmosfera s-a îmbogățit cu oxigen. Au apărut actualele forme de viață care au obligat algele să se retragă în regiunile neprietnice ale Pămîntului, acolo unde erau mai la adăpost de plantele producătoare de oxigen.

Astăzi, însă, proliferarea algelor albastre este din nou favorizată de unele activități omenești și, în primul rînd, de poluarea mediului înconjurător. Acolo unde încep să piară celelalte forme de viață se reinstalează algele. Ele au și transformat unele ape, pînă nu de mult limpezi, în bălți albastre-verzui și au format insule de cîțiva kilometri lungime, care barează calea navelor.

Specialiștii au sunat, de aceea, pe bună dreptate alarma. La Universitatea din Moscova, de pildă, ei au reconstituit fenomenul în laborator. Au creat o planetă artificială în vase de sticlă închise ermetic în care au introdus microbi, purici și gândaci de apă, plante și... alge albastre. Și au asigurat toate condițiile

necesare unui ciclu biologic închis. Conform calculelor, viața din retorte nu trebuia să se stingă. Totuși, după cîteva săptămîni au dispărut gândacii și curînd după ei ceilalți reprezentanți ai regnului animal. Treptat au pierit și plantele. Agresorii albaştri au ocupat cerul de sticlă, fîrînd lumina indispensabilă celorlalte ființe, au asfixiat totul și au transformat pînă și nămolul. Nimic n-a putut rezista agresivității lor.

Cercetătorii nu s-au mulțumit însă cu observațiile făcute pe planetele în miniatură. Pornind de la ideea că e mai bine să previi un rău decît să-l înălături după ce a apărut, au și elaborat un program de contraofensivă. Apele periclitare sînt îmbogățite cu oxigen întrodus aproape de fund. Împotriva agresorilor sînt folosite și șocuri electrice subacvatice. Algele albastre sînt pescuite fără milă și transformate în îngrășăminte pentru agricultură. Dar eficacitatea acestor acțiuni nu este în raport direct cu cheltuielile pe care le prilejuiesc. De aceea specialiștii caută asiduu aliați naturali. Unul a și fost găsit. Este vorba de un virus pe care cercetătorii sovietici îl testează acum în laborator.

Și totuși, în ciuda pericolului pe care-l constituie, algele albastre nu figurează pe lista dușmanilor de anihilat. Împotriva distrugerii lor pledează folosul pe care-l aduc agriculturii ca îngrășăminte, precum și în lanurile de orez, unde preiau funcția bacteriilor fixatoare de azot, care nu pot supraviețui sub apă. După cum a început a fi luat în considerare și rolul algelor albastre ca producători de proteine: sub influența unei lumini favorizante produc în 24 de ore aproape un kilogram de proteine pe fiecare metru pătrat de bazin.

ARHEOLOGIE

Unde a apărut agricultura?

Descoperiri făcute după al doilea război mondial în Kurdistan au modificat esențial ideile admise pînă atunci despre începuturile agriculturii. Ele au oferit, într-adevăr, primele date sigure despre această etapă excepțional de importantă în evoluția societăților umane. Lucru foarte important, intrucît înainte nu existau decît ipoteze, dintre care cea mai seducătoare era aceea a oazelor.

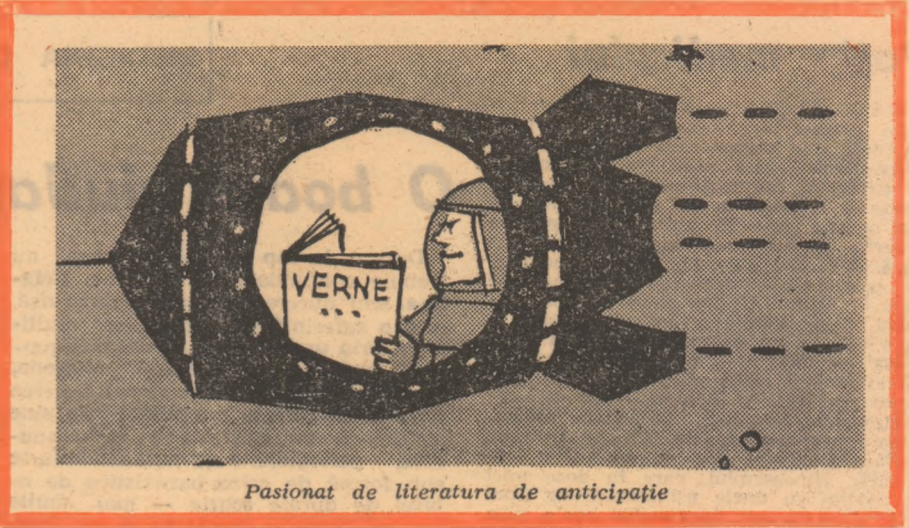
Descoperirile amintite au dovedit, în primul rînd, că începuturile agriculturii și creșterii vitelor au fost mai vechi, mult mai vechi decît se credea, că aceste debuturi n-au avut loc acolo unde s-au așteptat istoricii și că prefacerile nu s-au produs conform modului scontat.

Acum se confirmă tot mai mult că începuturile agriculturii sînt aproape pretutindeni mult mai vechi, chiar și acolo unde aceste începuturi au fost de acum studiate, că nu a existat o singură zonă de „inventare”, ci cel puțin două, dacă nu mai multe chiar, ceea ce schimbă totul și conduce la o nouă concluzie și anume: accesul societăților umane la stadiul de producător n-a fost rezultatul unei unice scîlpiri geniale, survenite într-un anumit timp și loc.

Săpăturile de la Non Nok Tha. Oseminte de bovine asociate cu resturi umane

De unde rezultă că evoluția n-a urmat pretutindeni aceleași căi fiind astfel, o dată mai mult, contrară schemei admise anterior. Astfel, în Tailanda, în zona Non Nok Tha, cercetătorii au stabilit că orezul era cultivat încă din milenii V î.e.n. Straturile arheologice din această epocă conțineau și resturi de bovine, ceea ce denotă că acolo se practica și domesticirea animalelor.

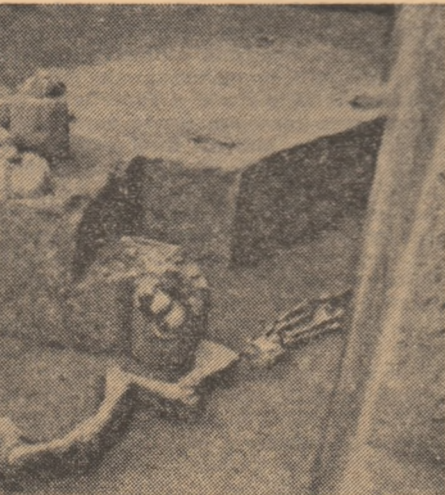
Pasionat de literatura de anticipație

Descoperiri și mai uimitoare au fost făcute în Birmania, unde „Grotă Spiritelor” a vădit o continuitate remarcabilă între 5.000 î.e.n. și 10.000 î.e.n. În straturile arheologice au fost descoperite, pînă în nivelele cele mai vechi, resturi de vegetale printre care mazăre, fasole și soia. Ultimele descoperiri datează din 1971. Arheologii sînt de părere că, dacă aceste vegetale vor fi recunoscute de specialiști ca plante cultivate, atunci se va putea afirma că locuitorii din sud-estul Asiei cultivau plante cu aproximativ 2000 de ani înainte celor din Orientul Mijlociu.

La fel de revelatoare este și descoperirea în nivelele superioare a unor fragmente de olărie datînd din mileniul VII î.e.n., ceea ce distanțează, de asemenea, Orientul Mijlociu (6000 î.e.n.). Recordul este însă deținut de Japonia, unde au fost scoase la lumină piese și mai vechi.

Încît s-ar zice că între arheologi s-a angajat acum o adevărată competiție pentru descoperirea celor mai vechi mărturii privitoare la agricultură și creșterea vitelor, pentru stabilirea continentului sau subcontinentului unde ele au apărut pentru prima oară. Un cercetător sugerează că locuitorii din Asia de sud-est au practicat un fel de horticultură între 20.000 și 15.000 î.e.n. și au inventat o olărie proprie între 13.000 î.e.n. și 10.000 î.e.n. Dar și Orientul Mijlociu a oferit în ultimul timp o serie de surprize, aria descoperirilor întinzîndu-se din Iran în Palestina și Anatolia (2000 km). În Creta și Grecia continentală par să fi existat zone neolitice încă de la sfîrșitul mileniului VII. Pe de altă parte în Egipt, pe unele terase ale văii Nilului, o serie de mozaice și maiuri datate din anul 12.000 î.e.n. par să ateste că societățile care le-au folosit, fără să fi fost complet agricole, păseau spre agricultură. Încît elasticitatea apariției agriculturii în spațiul și timp apare impresionantă, „neolitizarea” relevîndu-se ca un fenomen relativ lent. În acest sens, trebuie amintită și secvența obținută pentru zonele din valea mexicană Tehuacan. Aici, primele mărturii ale domesticirii unor plante datează din 7000 î.e.n., dar agricultura n-a fost practică în toate anotimpurile decît după 1500 î.e.n. Evoluția a cerut, deci, mai mult de cinci milenii, neterminîndu-se nici după acest răstimp.

Conform schemei clasice, mai întîi au apărut agricultura și creșterea vitelor. O dată „inventate”, ele ar fi permis și sedentarizarea, cu alte cuvinte apariția satelor permanente. Acum, însă, se constată că inovațiile nu trebuie să se fi petrecut neapărat în această ordine:

În unele locuri satele au putut precede ogoarele sub formă de așezări sezoniere, impuse de alimentație. E foarte posibil, însă, că pe măsură ce agricultura începea să ocupe un loc tot mai important, între aceste așezări să fi apărut într-un sector și una permanentă. Astfel, în raport cu schemele de pînă acum, tabloul care se conturează asupra evoluției spre neolitic apare

mai general și mai diversificat, diferențele putîndu-se afirma chiar în interiorul aceleiași zone.

Cu toate aceste constatări, e totuși greu de spus încă cine a „inventat” agricultura. Întrucît „invenția” apare acum ca foarte difuză în spațiu și timp, iar modalitățile ei prea diverse pentru a putea fi relateate chiar pe scurt. În orice caz echipe de cercetători din mai multe discipline caută să elucideze problema atît în Orientul Mijlociu cît și în America. Încît e foarte posibil ca în cîțiva ani să se realizeze sinteze care s-o pună în cu totul altă lumină decît aceea în care ne obișnuisem s-o considerăm.

OPTICĂ

Curcubeul invizibil

Uneori, ideile cele mai simple nu trec nimănui prin minie. Un exemplu caracteristic, petrecut de curînd, poate fi citat din fizică. Pînă nu de mult, nici un fizician nu se întrebese dacă curcubeul nu se prelungește și dincolo de spectrul luminos. Faptul că vedem cele șapte culori ale curcubeului, respectiv ale spectrului luminii vizibile, se datorește ochiului nostru, care percepe radiațiile cuprinse între 400 și 800 de angströmi. Dar dacă posibilitățile ochiului omnesc sînt limitate, în așa fel încît el este „orb” la razele ultraviolete și la cele infraroșii, cu care se continuă spectrul la cele două extremități, nu înseamnă și că „culorile” respective nu există.

Din moment ce curcubeul este un fenomen de descompunere a luminii de către picăturile de ploaie aflate în suspensie în atmosferă, de ce să fie spectrul luminos limitat, numai în acest caz, la culorile pe care le vedem? Pentru a se lămurii un grup de fizicieni au luat un aparat de fotografiat, l-au încărcat cu un film sensibil la razele infraroșii și în drumul luminii care pătrunde în aparat au plasat un filtru care oprește razele luminoase vizibile și, în schimb, lasă să treacă pe cele infraroșii.

După dezvoltare pe cliseu au apărut, în alb, nici mai mult, nici mai puțin decît patru curcubeie infraroșii. Primul se află în continuarea curcubeului principal, cel cunoscut de toată lumea, pentru că se vede cel mai bine, cu culoarea roșie așezată spre exterior (contrar multor tablouri în care pictorii au greșit inversînd ordinea culorilor). Al doilea continuă curcubeul secundar, observat mai rar, totdeauna mai șters, cu un diametru mai mare decît curcubeul primar și cu roșul așezat spre interior. În fine ultimele două curcubeie infraroșii se suvorăun pe partea colorată a curcubeului primar. Iată și explicația apariției lor: după cum se știe, curcubeul primar se datorește reflexiei simple a luminii în interiorul picăturilor de apă, iar cel secundar unei reflexii duble. Cele două curcubeie infraroșii suplimentare rezultă din fenomenul de interferență dintre razele care ies din picături sub același unghi, dar care în interiorul picăturilor au urmat „rute” diferite.

Poșta medicului

MANU ELENA — Buzău: Vă mulțumim pentru încrederea pe care ne-o acordati, dar tratamentul nevrozelor obsesiv-fobice (dacă sînt reale!) impune o variație și continuă medicație, care nu poate fi dirijată de la distanță. Impresia noastră este că spasmofilia de care suferiți este răspunzătoare în bună măsură de tulburările pe care le acuzați. În orice caz vindecarea unei nevroze este în primul rînd o chestiune de dorință și de voință a bolnavului sau — cum spunea un psihiatru — „de a privi viața în față”. Dintre medicamentele anxiolitice și psihotonice mai uzitate în această formă de nevroză cităm cîteva: Antidepressiv Napoton, Diazepam, Hidroxyzin, Levomepromazin. În ce privește Sedaurapinul, el are ca echivalent românesc Hiposerpilul, care în doze mici și asociat cu unele psihotonice de tipul Meclofenoxat sau Encephalol poate avea rezultate pozitive. De asemenea cultura fizică medicală și climatoterapia la Tușnad, Borsec, Predeal este indicată, alături de fizioterapie (galvanizări, magnetodifuz).

JAQUES MELANCOLICUL — București: Nu știm cîtă suferință reală și cîtă literatură este în scrisoarea dv., din care reiese destul de limpede că sindromul dv. nevrotic, la numai 25 de ani, nu este o cauză ci un efect al inactivității. Părerea noastră sinceră este să abandonați „colecția” de neuroleptice și tranchilizante consumată pînă acum (răspunzătoare și de fenomenele de impotentă sexuală!) și să urmăriți o vindecare prin ergoterapie (tratament prin muncă). Și pentru că v-ați ales un pseudonim shakespearian, amintiți-vă de această meditație a lui Hamlet: „Ce-i omul, cînd folosința timpului său, bunul său suprem, sînt numai somnul și mincarea? O fiară și nimic mai mult”.

S.V. — Petroșani: Vă cerem scuze că abundenta corespondență a pricinuit întârzierea răspunsului la scrisoarea dv. Electrocardiograma trimisă arată existența unor extrasistole ventriculare și tulburări de cardiopatie ischemică. În caz de palpitații și accese de aritmie, veți lua sulfat de chinidină 0,20—0,30 g x 3—4/zi, timp de 5—15 zile. Pentru ameliorarea circulației coronariene: Agozol 3 cpr./zi. În orice caz, afecțiunea trebuie urmărită și tratată de un cardiolog sau internist. Credem că ar fi utilă o cură balneoclimatică la Covasna sau Vatra Dornei.

NISTOR ION — Caracal, Jud. Olt: În sechelele hemiplegiei reeducarea neuro-motorie trebuie începută cît mai de timpuriu și constă în gimnastică pasivă, pentru a împiedica scleroza și atrofia musculară și a menține funcția articulară. Nu se vor neglija nici gimnastica medicală activă a jumătății superioare a corpului și gimnastica respiratorie. Pe lângă kinetoterapie, bune rezultate dau masajele, faradizările mușchilor paralizati și, eventual, mecanoterapia prin antrenament pe bicicletă ergometrică.

DINICU GEORGETA — București: Impotivă tulburărilor de memorie: Lecitină vegetală 3—4 lingurițe/zi; Meclofenoxat, 3—4 cpr./zi; Glutarom 6—8 drajeuri/zi; Follesteină U serii de 12—15 injecții cu pauze de două săptămîni, o fiolă i.m. la două zile.

NICOLAE V. — Mangalia: Tratamentul alcoolismului se poate efectua (cu anumite substanțe medicamentoase) în spital sau (cu altele) ambulator. În primul rînd, însă, eficacitatea oricărui tratament depinde de voința bolnavului dezobisnuită de această patimă fiind un act conștient, volitiv în acest sens propunem ca metodă de autosugestie repetarea de mai multe ori pe zi a unei formule de tipul acesta: „Nu voi mai bea” sau „Voi fi un om hotărît”. Tratamentul medical constă în vitaminizare intensivă cu vitaminele B₁, B₆, Complex B și vitamina PP în doze mari; de asemenea stricnină 1—2 fiole s.c./zi, de trei ori pe zi cîte 2 pastile de Carbo medicinalis. După cîteva zile se stabilește, de obicei, o stare de intoleranță pentru băuturi alcoolice. Alți psihiatri recomandă Metronidazolul, 3—4 cpr./zi timp de 15 zile, începînd la fiecare 5 zile o cantitate mică de alcool Floridazina, 2—3 cpr./zi, este și ea recomandată în acest scop. Tratamentul cu Antalcol asociat sau nu cu apomorfina se va face însă numai în spital.

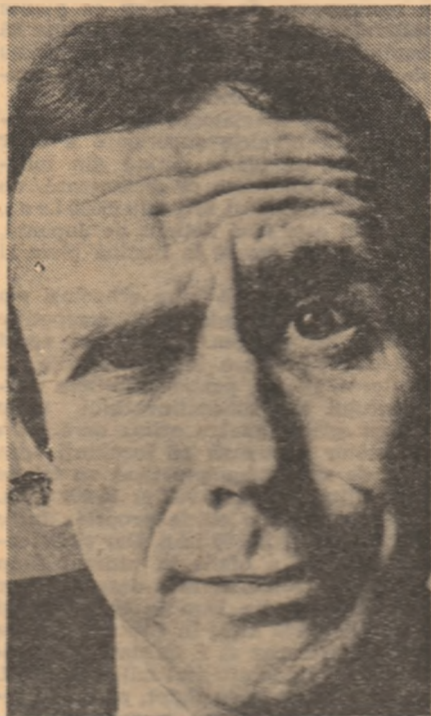
Prof. DULGHERU N. — Focșani: Boala Werlhof ori — cum se mai numește — purpura trombocitopenică este o afecțiune hemoragică produsă prin scăderea masivă a numărului de trombocite (sau plăcuțe sanguine) care sînt — după cum se știe — elemente figurate ale singelui, variînd în mod normal între 150.000—350.000/mm³. Ele joacă un rol important în coagularea singelui. Boala se manifestă de obicei brusc, în olină sănătată prin sîngerări și apariții pe piele și pe mucoase de purpură și peteșii. Tromboza pare a se datora măririi solinei (hipersplenism), organ care produce unele substanțe care cresc permeabilitatea capilară, precum și anticorpi antitrombocitari. Boală odinioară incurabilă și cu o evoluție rapidă, tromboza Werlhof comportă astăzi un tratament care poate duce la vindecări radicale: corticoterapie (în caz de hemoragii severe) pe o perioadă îndelungată transuzii de sine proaspată; iar — în unele cazuri — extirparea splinei (splenectomie). Este necesară însă, internarea într-o clinică hematologică.

MEDICINA DE LA A LA Z

O boală ciudată: migrena

Durere de cap intensă, migrena nu trebuie confundată cu cefaleea. Cefaleea, sau durerea de cap propriu zisă, este o suferință care are cauze multiple; prin urmare, este numai un simptom care însoțește o boală. Migrena, deși are ca simptom principal durerea de cap, constituie o entitate de sine stătătoare, caracterizată printr-o anumită periodicitate și manifestîndu-se sub formă de crize paroxistice de obicei de durată scurte — mai multe ore sau chiar o jumătate de zi. Între două crize, bolnavul este complet sănătos, accesul migrenos nelăsînd nici o urmă.

Criza de migrenă vine uneori pe neașteptate. Iar de cele mai multe ori este anunțată prin diferite simptome subiective, care o preced cu cîteva minute sau cîteva ore. Bolnavul devine trist, retras, plictisit ori — printr-o modificare ciudată a psihicului — dimpotrivă, irascibil, volubil, agitat, neliniștit.

Nu degeaba se spune: „Am o durere de cap de nu văd cu ochii!”

niștit. Unii bolnavi se plîng de o stare proastă generală fără să o poată defini, alții de oboseală sau de imposibilitatea de a lucra, în special de a depune un efort intelectual. Fenomenele premergătoare constau în diferite senzații subiective: constricție toracică, înepături în inimă, greutate epigastrică, senzație de foame sau sete, nevoia de a mânca alimente sărate sau picante. Unii bolnavi se plîng de frisoane ori răceala deg. telor, alții au ochii tulburi sau foarte sticloși. Crizele de migrenă pot fi, în fine, precedate de halucinații olfactive, gustative sau de tulburări vizuale, auditive etc.

Durerea de cap migrenoasă începe mai întîi cu o senzație de greutate sau de apăsare profundă, care devine din ce în ce mai puternică. Începînd bolnavul este silit să se retragă într-o cameră liniștită și întunecoasă, zgomotul și lumina agravîndu-l durerile. Durerea de cap este localizată profund și numai cînd a ajuns la maximum de intensitate bolnavul o simte și superficial. Ea poate avea caractere foarte variate, de la individ la individ fiind simțită fie ca o constricție, fie ca o pulsație puternică, ca și cum îi plesnește capul și se perforază capul cu un burghiu. Durerea se localizează frecvent în jumătate de cap, dar poate cuprinde și cealaltă jumătate, atunci cînd ajunge la intensitatea maximă.

În migrena oftalmică, una din cele mai frecvente forme ale acestei ciudate boli, la tulburările descrise se adaugă și tulburări de vedere. Această formă de migrenă are o bază organică, una dintre cauzele ei principale fiind arterioscleroza cerebrală. Începutul crizelor, de obicei brusc, este însoțit de o întunecare trecătoare, uneori o pierdere chiar de mai lungă durată a vederii. Alteori bolnavul pierde vederea pe jumătate din timpul vizual (hemianopsie) sau vede diferite pete (scotoame) figuri inele etc.

În migrena oftalmoplegică, de durată mai lungă — uneori chiar de 2—3 săptămîni — în timpul crizei apar paralizii ale nervilor motori oculari, care, dacă se repetă, pot deveni permanente. De multe ori este prinsă și muscula-

tura ochiului și atunci bolnavul are pleoapa căzută și globul ocular rotit în afară, numai de o singură parte.

Ținînd seama de faptul că majoritatea bolnavilor și chiar a medicilor socotesc migrena ca o boală care dispare de la sine, de obicei de la 50 ani în sus, tratamentul se administrează în special în timpul crizelor puternice. Din păcate nu se cunoaște încă un tratament care să vindece radical migrena oftalmică. Antinevralgicele obișnuite, ca: piramidonul, aspirina, antipirina, luate în timpul sau la începutul crizei, sînt de obicei fără efect. În unele cazuri cafeina injectată sau luată pe gură dă rezultat bun, așa încît unii suferinzi de migrenă se tratează singuri bînd la începutul crizei o cafea neagră tare. Tot la începutul crizei, dacă este apăsătoare puternic artera carotidă externă, durerea poate fi suprimată brusc.

Medicamentul care se bucură de renumele de a tăia criza migrenoasă este tartratul de ergotamină (produsul farmaceutic românesc Cofedol). 1—2 drajeuri la primele semne ale crizei, doză care poate fi repetată după cîteva ore.

Recent a fost experimentată o nouă substanță medicamentoasă, numită Methysergid, care trebuie administrată în momentul cînd bolnavul „simte” că-i vine migrena și care ar fi eficace în 75% din cazuri. Alte medicamente cu acțiune de rărire și ușurare a crizelor sînt: luminalul (0,10 g/zi, luat mai ales seara), bromura de calciu sau de potasiu (1—2 g/zi), nitritul de amid, trinitrina, hiposulfitul de sodiu, luate pe gură.

În cazurile grave s-a încercat tratamentul chirurgical al migrenei prin secționarea fibrelor nervoase senzitive sau secționarea fibrelor vasomotorie care perturbă circulația craniană.

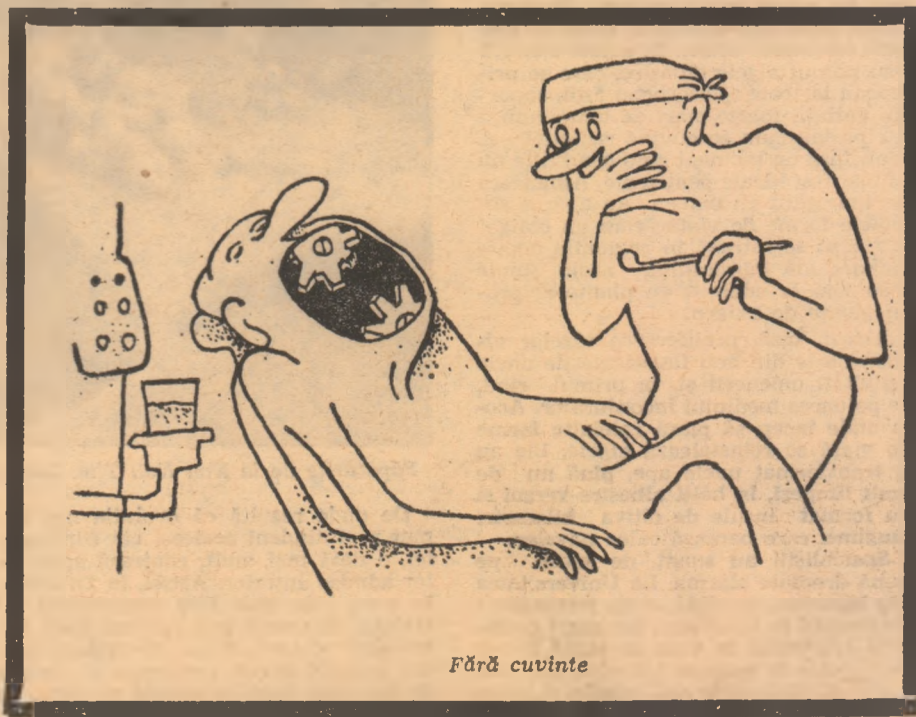
Pentru prevenirea imediată a unei crize, atunci cînd bolnavul simte că migrena este iminentă va căuta să se relaxeze într-o baie caldă și apoi prin repaus la pat într-o cameră liniștită, întunecoasă.

DORESC SĂ ȘTIU

Tratamentul eritemului de scutece

Ana Monescu din Adjud dorește să știe cauzele și tratamentul iritației pielii fesiere la sugari.

Eritemul fesier (sau eritemul de scutece, cum îl mai numesc unele manuale medicale), frecvent la sugari, se datorește, de cele mai multe ori, amoniacului format de germeii care descompun urina imbibată în scutece. El mai poate fi cauzat și de scaunele prea numeroase

Fără cuvinte

esculap
esculap esculap
sculap esculap escula
lap esculap esculap escu
esculap esculap esculap
culap esculap esculap escu.
ap esculap esculap esculap e
sculap esculap esculap escula
lap esculap esculap esculap e

și moi, de microbii din materiile fecale și chiar de săpunul care nu a fost complet îndepărtat de pe rufărie sau de pe piele.

După fiecare micțiune sugarul trebuie deci schimbat. Rufețele vor fi zilnic fierse și uscate sau spălate cu Bromocet, iar pielea iritată va fi pudrată cu talc. Dacă apar leziuni, se vor face atingeri cu soluție de mercurcrom 2 la sută. În cazuri mai serioase protecția pielii poate fi asigurată cu: Rp Oleum helianthi și oxid de zinc, în părți egale.

Plantele medicinale în afecțiunile ginecologice

Sanda S. din Cluj ne-a solicitat un articol despre efectul tămăduitor al unor plante medicinale în diferite tulburări ginecologice.

Pentru prevenirea menstrelor prea abundente și de lungă durată (menoragie) se poate folosi cu succes ceai ori fiertură de coada calului. Astfel, 40—50 g de tulpină mărunțită de coada calului, puse într-un litru de apă rece, se fierb timp de 2—3 minute, se lasă să se extragă esența 15 minute, apoi se strecoară. Din infuzia obținută se administrează 3—4 pahare pe zi. În cazul unor sîngerări prea abundente, tratamentul se va începe cu 8—9 zile înaintea apariției menstrelor, administrîndu-se 2—3 pahare de ceai pe zi.

Cînd menstrele sînt dureroase (dismenoree) se pot administra cu bune rezultate ceaiurile de coada șoricelului ori de mușețel. În care scop se pun 2—3 linguri de plantă într-un litru de apă rece, se fierb, se lasă apoi să se extragă principiile active timp de 15 minute și se strecoară. Se beau în timpul zilei 3—4 pahare. La fel se procedează și în cazul infuziilor de mușețel sau romaniță.

Plantele medicinale pot fi, de altfel, folosite și pentru sporirea secreției de lapte matern, în care scop se poate prepara o infuzie de anason sau chimen. O linguriță plină cu fructe de anason sau chimen se va opări cu un sfert de litru de apă în clocot, se va lăsa să se extragă esența, apoi se va strecura. Se vor administra 2—4 pahare zilnic.

MAURITANIA

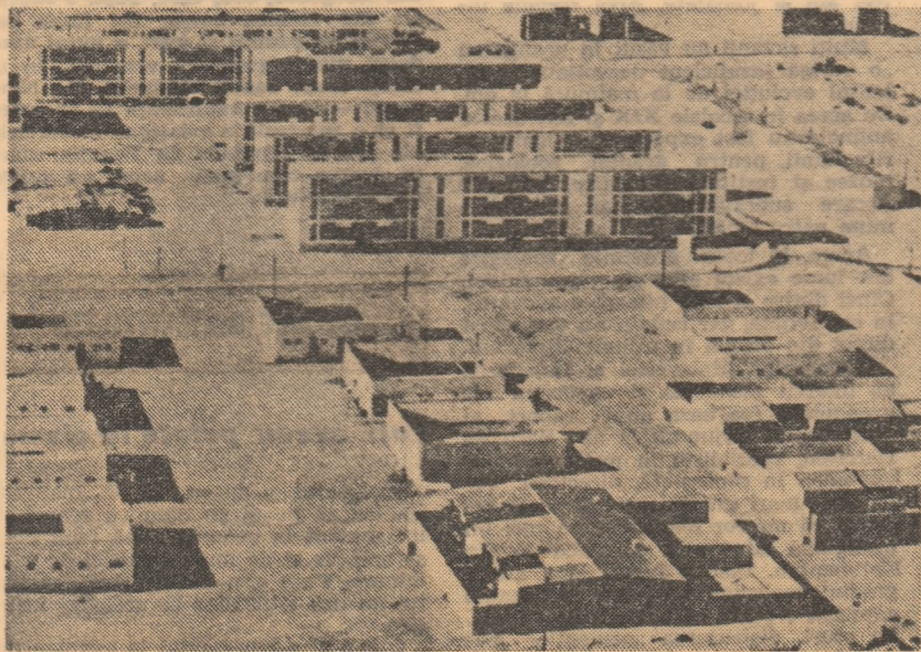
În locurile cutreierate odinioară de Saint-Exupéry

Lângă o barcă ornată cu desene geometrice se zbătea, tot mai slab, un mic rechin abia tras la țarm. Pe marginea apei umbla desculț un mauritan cu un pește zdravăn în mână. Îndărătul pescarului se întindeau, pînă la orizont, de o parte oglinda încrețită de valuri a Atlanticului, iar de cealaltă coamele — și ele vălurite — ale dunelelor albe de nisip. Căci de acolo încep Mauritania, Sahara, Africa...

Încît e de ajuns să te depărtezi doi-trei pași de apă, și imensul deșert saharian te învăluie într-o arșiță insuportabilă. În loc de salut, pustiul stîrnește la hotarul dintre nisip și apă o trimbă de praf care se rostogolește pe țarm. Norul de nisip persistă apoi mult timp în aerul incins, pudrind linia

cursul timpului, au rezistat cu succes la atacurile triburilor vrăjmașe și la presiunea deșertului, numai patru sute sînt locuite. În partea veche a orașului, deasupra labirintului de străduțe strîmte și al pasajelor acoperite se înalță, masiv, minaretul pătrat al unei moschei. În curtea geamiei, un imam bătrîn, stafidit de pustiu și soare, care și-a uitat parcă vîrsta, păstrează într-un vas de lut o duzină de manuscrise deteriorate de vreme. Unul din aceste prețioase pergamente relatează despre înflorirea pe care a cunoscut-o în secolul XIII comerțul transsaharian.

Greu accesibila țară a legendarilor mauri a putut fi colonizată mult mai încet decît alte teritorii africane. Fran-

Nouakchott : sticlă, oțel, beton în plin deșert

țarmului, această strîmtă linie de armistițiu dintre două mari forțe ale naturii : oceanul și pustiu.

Cred, de altfel, că orice vizitator al Mauritaniei își începe relatarea cu descrierea deșertului. Și nici nu s-ar putea altfel, căci patru cincimi din teritoriul țării sînt ocupate de Sahara. Iar Mauritania are 1 085 805 km². Puțin înghesuite, pe acest teritoriu ar încăpea toate cele șase țări fondatoare ale Pieții comune. Dar deocamdată, Mauritania are doar ceva mai mult de un milion de locuitori. Cu alte cuvinte, un locuitor pe kilometrul pătrat.

Viețuind timp de multe secole într-o stare letargică, pînă la dobîndirea independenței, Mauritania era izolată de restul lumii atît din punct de vedere geografic cît și politic. Viața economică se rezuma la creșterea animalelor și la extragerea sării, îndeletniciri moștenite prin tradiție de maurii nomazi.

În centrul țării, departe-departede de țarm, în întinsa regiune Adrar se află străvechiul oraș Ouadan. Cîndva era socotit centrul intelectual și comercial al Mauritaniei. Dar acum, din cele trei mii de case de piatră care, în

cezii au putut declara Mauritania colonie abia în 1920. Dar, de fapt, după zece ani numai unele regiuni erau complet „pacificate“.

„Toți trei am suferit o avarie lângă fortul Nouakchott. Acest mic fort militar din Mauritania era atunci complet rupt de viață, ca o insulă pierdută în ocean. Acolo trăia, ca un captiv, un bătrîn sergent cu cincisprezece senegalezi“. Citatul este extras dintr-o carte de Saint-Exupéry și se referă la un trecut nu prea depărtat : anul 1931.

Pînă în 1960, poporul mauritan avea capitală, socotită unul din cele mai sărace, mai inapoiate teritorii, Mauritania făcea parte din Africa Occidentală franceză cu centrul administrativ la Saint-Louis pe fluviul Senegal. Dar, la 28 noiembrie 1960, cînd Mauritania și-a dobîndit independența, Nouakchott a devenit capitala noului stat. Orașul începuse să fie construit încă cu un an înainte, în plin pustiu, pe locul fostului fort, lângă care se încruciau de mult drumurile de caravane. În memorabila zi cînd președintele țării a proclamat întemeierea Republicii Islamice Mauritania, noul oraș avea numai 600 de locuitori.

Călătorului care urcă acum, fără a sta mult pe gînduri, la bordul unui avion obișnuit de transport și aterizează în capitala mauritană, nu l-ar mai trece însă prin minte să compare Nouakchott-ul, care are astăzi 40 000 de locuitori, cu o insuliță pierdută în pustiu. Pe artera principală se înalță hoteluri, magazine și bănci cu câteva etaje, circulă taxiuri, care din cînd în cînd trebuie să-și micșoreze viteza din cauza cîrdurilor de copii care ies de la școală.

Trecutele vremi cînd Saint-Exupéry și prietenii lui, riscîndu-și viața, străbăteau ca niște temerari spațiul aerian de deasupra deșertului neimblînzit, mai sînt evocate doar de o elice expusă, ca un monument în memoria piloților căzuți, la Nouadibou (fostul Port-Etienne), lângă clădirea gării aeriene în care mișună turiști grăbiți și mauritani impasibili în bubu albaste (haine lungi pînă în pămînt). Cerul Saharei este brăzdat acum în toate direcțiile de turboreactoare ale companiei interafricane „Air Afrique“ și ale companiei naționale „Air Mauritanie“.

În 1960, în Mauritania erau numai cinci specialiști cu studii superioare. Și numai trei la sută din copii învățau la școală. Acum, însă, există peste 200 de licențiați, iar circa 400 de studenți urmează cursurile unor facultăți din străinătate. Anul trecut, la Nouakchott s-a deschis cel dintîi institut de învățămînt superior din țară, un institut pedagogic, care pregătește profesori de liceu. Mauritania are acum peste 40 de medici. Ceea ce înseamnă că există un medic la 30 000 de locuitori. E puțin ? Depinde de ce comparăm. Căci în momentul proclamării republicii, Mauritania avea un singur medic și un singur spital. La un milion de locuitori !

Departee de cele citeva șosele construite în ultimii ani (cu o lungime de 600 de km, în comparație cu cei 30 de km din 1960), printre dunele moarte de pe un vechi drum de caravane se mai pot întîlni și acum totuși flegmatice „corăbii ale deșertului“ conduse de nomazi. Acești veșnici călători sînt parcă impasibili la zvircolirile planetei, timpul pare că nu și-a pus deloc pecetea pe viteza cu care caravanele se deplasează prin pustiu, iar deșertul, mare și crud, pe care nu întimplător africanii l-au supranumit „leac pentru invidioși“ a rămas parcă și el neschimbat.

Dar dacă timp de veacuri s-a crezut că Sahara e nefertilă, în ultima vreme, în diverse regiuni ale imensului pustiu, împărțit între citeva țări, au fost descoperite și puse în valoare importante zăcăminte de petrol și gaz, mari rezerve de cărbuni, fier și metale rare.

Într-o zi, pe strada De Gaulle din Nouakchott s-a apropiat de mine un tînăr mauritan cu niște cărți și caiete sub braț și m-a rugat să-l fotografiez. Avea 18 ani și urma cursurile unei școli comerciale. Peste doi ani va fi contabil.

— Unde ai să lucrezi ? l-am întrebat.

— Nu știu încă. Poate la MIFERMA sau SOMIMA.

E vorba de două mari companii cu capital mixt, privat și de stat, bine cunoscute în Mauritania. O dată cu apariția lor a început industrializarea zonei mauritane a Saharei. În anii '50 geologii au descoperit că stîncile scunde care înconjoară două orașe din nordul țării sînt alcătuite aproape în întregime din minereu de fier cu un mare procent — circa 66 la sută — de metal. După cum au fost date la iveală și mari zăcăminte de cupru.

Existența de resurse naturale nu înseamnă totuși neapărat și posibilitatea de a le valorifica. Tînăra republică nu avea mijloace, specialiști și nici forță de muncă calificată ca să înceapă exploatarea zăcămintelor de minereuri. Încît a trebuit să recurgă la sprijin și capital străin. Asa au luat ființă MIFERMA și SOMIMA — consorții internaționale pentru extracția minerurilor de fier și cupru din Mauritania.

E. Babenko

FRANȚA

Aventurile Turnului Eiffel

În 1923, ziaristul francez Pierre Labrique a declarat că va cobori cu bicicleta pe scări de la ultimul etaj al Turnului Eiffel. Pentru cine nu știe, precizăm că scara are 1 792 de trepte. În tot lungul parcursului, Labrique a fost salutat de prietenii, gata în orice clipă să-l vină în ajutor. Dar neobișnuitul maraton s-a terminat cu bine. Jos, Labrique a fost primit cu entuziasm de supporterii, dar și de doi polițiști care l-au condus pe domnul Labrique la Prefectură pentru încălcarea ordinii publice. Spre norocul temerarului mi-

nitor al condeiului, prefectul era, însă, un amator pasionat de ciclism.

Labrique n-a fost totuși nici cel dintîi și nici cel din urmă ins care a ales Turnul Eiffel pentru tot felul de acțiuni excentrice. Căci avînd în vedere că e vorba de o construcție celebră, alăturarea numelui de acela al turnului este o garanție sigură de mare publicitate. Dar acest lucru s-a terminat nu totdeauna cu bine...

Tînărul aviator Leon Sollo, de pildă,

Dantela de oțel din inima Parisului

a vrut să zboare pe sub arcul dintre piloni de susținere ai turnului. Calculul lui au fost foarte exacte, dar pilotul n-a ținut scama de un lucru, anume de poziția soarelui. Astrul l-a orbit o clipă și avionul s-a izbit cu aripa stingă de turn, din care cauză s-a prăbușit.

Dar nu numai turnul ca atare, ci și imaginea lui a fost de multe ori obiect de speculații. Încă în timpul construcției, directorul unui mare magazin, „Printemps“, i-a propus lui Gustave Eiffel următorul tîrg : să-l vîndă dreptul asupra siluetei turnului, spre a o reproduce pe tot solul de mărfuri. A fost încheiat, într-adevăr, un contract, dar cînd s-a aflat că magazinul obținuse monopolul asupra reproducerii construcției, în presa franceză a izbucnit un scandal, căci și alți negustori doreau să cîștige de pe urma popularității turn. Spre a potoli spiritele, cu citeva săptămîni înainte de deschiderea Expoziției mondiale, Eiffel a cedat guvernului francez toate drepturile asupra turnului.

În 1925, în jurul turnului s-au dezlănțuit din nou patimile. În cinstea inaugurării unei expoziții de artă decorativă, s-a hotărît iluminarea feerică a celebrei construcții. Printre cei care au făcut oferte a fost și fi ma „C t oen“. Directorul ei, care dorea să-și vadă numele strălucind multicolor pe dantela turnului, a întrecut orice așteptări și, deși snobismul lui l-a costat 2,5 milioane franci, reclama a luminat timp de 11 ani cei 300 de metri ai turnului.

După 29 de ani, în 1954, un cetățean suedez, care s-a dat drept director general al unei societăți pe acțiuni, s-a oferit să acopere turnul cu o substanță anticorozivă. Cum trebuiau bani pentru cumpărarea a 50 tone de vopsea specială, întreprinzătorul suedez a obținut ușor un credit de un milion de franci, după care a dispărut fără urmă. Bănuind că e ceva necurat la mijloc, unul din creditori s-a adresat poliției, cu care prietel s-a aflat că domnul „director general“ avea un voluminos cazier pentru alte afaceri. Dar investigațiile au rămas fără rezultat.

În cei 83 de ani de existență celebrul turn a fost vîndut de cel puțin 20 de ori. Ar fi decl. firese ca toată lumea să știe că aceste afaceri sînt escrocherie curată. Și totuși...

În 1960, zarzavagiul englez David Sams a vîndut unei firme olandeze Turnul Eiffel ca fier vechi. El a izbutit să dovedească (cu acte false) că obținuse din partea primăriei pariziene dreptul de a demonta turnul. Cum prețul per tonă era de cinci ori mai mic decît cel real, olandezii s-au lăsat tentați. Cînd s-a descoperit escrocheria, englezul a intrat la închisoare, iar firma a rămas fără citeva milioane.

Dar „avatarurile“ Turnului Eiffel conținută. La 1 aprilie 1960, televiziunea franceză a anunțat că municipalitatea Parisului a hotărît... mutarea turnului în alt loc : doi piloni aveau să stea pe malul stîng al Senei, iar ceilalți doi pe cel drept. S-a stîrnit vîlvă, au început să se facă auzite proteste. Pînă la urmă, s-a aflat că toată povestea era o glumă de 1 aprilie.

M. Klimova

globul
globul globul
globul globul globul
globul globul globul gloc
globul globul globul globul g
globul globul globul globul
globul globul globul globul glo
globul globul globul globul glo
globul globul globul globul glo

DUPĂ UN SECOL

Urmașii prietenilor
lui Mikluho-Maklai

Se scria anul 1871 cind cel dintii european, minat de un vînt calm și de o năpraznică sete de cunoaștere, a pus piciorul în Noua Guinee. Era tînărul Mikluho-Maklai. Pe care nu dorul de aventuri sau romantica chemare a mîrilor Sudului îl dusese cîmă în golful Astrolabului, ci dorința de a cerceta modul de viață și cultura celor mai vechi locuitori ai Oceaniei, papuașii. Mai mult, umanist convins, Mikluho-Maklai voia în același timp să dovedească și că descendenții vînătorilor și culegătorilor din epoca de piatră erau oameni ca și el și nu trebuiau socotiți o rasă inferioară, cum erau înclinați să-o facă pe vremea lui o seamă de savanți.

Tînărul de 25 de ani a rămas astfel printre papuași timp de șaisprezece luni, trăind și muncind cot la cot cu ei. După care s-a mai întors de trei ori acolo. Cea mai lungă ședere a lui în mările Sudului a durat doi ani și jumătate.

De pe urma acestor lungi și stăruitoare eforturi, știința s-a îmbogățit cu o impresionantă colecție etnografică adusă la Petersburg de tînărul cerce-

Invitat la... o nucă de cocos

tător mort prea timpuriu. Dar în Noua Guinee mai există, oare, urme ale șederii lui acolo? Spre a verifica acest lucru, la o sută de ani după Mikluho-Maklai a aruncat ancora în golful Astrolabului nava de cercetări științifice „Dmitri Mendeleev”.

Formulată în limbajul precis al științei, misiunea ei era de a investiga acest tărîm încă puțin cunoscut. Dar toți participanții la expediție voiau mai cu seamă să afle dacă cineva mai știa ceva de Mikluho-Maklai și dacă mai există cumva urmași ai prietenilor tînărului savant de odinioară. Drept ghid le serveau desenele lui Mikluho-Maklai.

Spre bucuria lor, în găsit nu numai legende despre Mikluho-Maklai, ci și... cuvinte rusești. Tot ceea ce savantul a adus pentru prima oară acolo — toporul, porumbul, peștele verde, taurul — mai este și acum numit cu cuvinte rusești. Nici noi veniți s-au putut înțelege și imorteleni cu localnicii nu numai grație desenelor de acum un secol. În lexiconul papuașilor au intrat astfel noi cuvinte rusești, iar expediția s-a înalțat cu un material științific care continuă munca lui Mikluho-Maklai.

PERSONALITATE

Etna e rebarbativă

În 1940, în vecinătatea craterului principal al vulcanului Etna, la o altitudine de 3000 de metri a fost înființată o stație de observație. Timp de trei decenii vulcanologii au făcut nemăsurate observații, căutînd să descrie legile de comportare a magmei lichide. Și totuși, puternica erupție din primăvara trecută a însemnat pentru specialiști o surpriză totală. Trezit pe neașteptate din lungu-i somn, vulcanul a șters de pe fața pămîntului laboratorul de la mare altitudine și a impus evacuarea a două sate aflate în pro-

Vara pe malul Niprului

Foto : E. Kotleakov (APN)

pierea craterului în plină activitate. Fluviul de foc s-a scurs apoi timp de 46 de zile, aducînd spre suprafață 100 de milioane de metri cubi de lavă.

În cursul erupției, un grup de temerari în frunte cu cunoscutul vulcanolog Haroun Tazieff a luat un mare număr de probe de gaze, a măsurat temperatura lavei și viteza ei de scurgere. Căci năravurile munților cu răsufulare de foc nu sînt încă familiare vulcanologilor, deși aceștia au în momentul de față metode moderne de pronosticare a acestui înfricoșător fenomen natural și au și izbutit în multe cazuri să prevestească erupțiile.

La sfîrșitul anului 1913, de pildă, o stație seismică din vecinătatea vulcanului Sakurashima din Japonia, a înregistrat într-o lună de trei ori mai multe oscilații ale scoarței decît de obicei. Aceste date au fost interpretate drept o prevestire a „trezirii” pămîntului. În citeva zile a fost evacuat din împrejurimile vulcanului 27.000 de oameni, respectiv populația unui oraș și a 18 sate. La 10 ianuarie 1914 muntele a început să scoată mai întîi un fum dens, iar peste alte trei zile s-a auzit o bubuitură asurzitoare care a vestit începutul erupției propriu-zise. Fumul și cenușa s-au înălțat pînă la zece kilometri. Orașul evacuat a fost acoperit de un strat gros de cenușă.

Încît, în ciuda unor surprize cum a fost aceea din primăvara trecută specialiștii pot prevedea acum în cele mai multe cazuri nu numai data cind urmează să înceapă o erupție, ci și viteza cu care ea va fi împinsă spre tărîi, prin originala sondă naturală de mare adîncime.

PENTRU SALVAREA
STRĂMOȘILOR !Pensionul
din junglă

Pensionul se află în insula Kalimantan, iar pensionarii sînt maimuțe, mai exact urangutani. La 5 dimineața urangutanii sînt treziți din somn, scoși din sacii de dormit și li se pun termometrele. Apoi li se servește un mic dejun frugal — terci de mălai, legume și fructe — iar pînă la prînz sînt liberi. În timp ce pensionarii se înviorază alergînd printre copaci, personalul instituției face ordine în locuințele lor. Dejunul e servit chiar în pădure, pentru a nu stingheri maimuțele de la joc.

Seara, obosiți, urangutanii vin singuri la cină, după care se duc la culcare în colibe lor. Înainte de a adormi li se ia din nou temperatura.

La prima vedere, toate acestea pot să pară ciudate, dar în Kalimantan se desfășoară o foarte importantă experiență științifică. Ca să-i înțelegem, însă, rațiunile, trebuie să știm că încă acum 200 de ani acolo trăiau zece de mii de urangutani; acum însă nu mai sînt decît circa 5000. Urangutanii sînt maimuțele cele mai apropiate de om. În limba indoneziană numele lor înseamnă: „omul pădurii”. Pe vremuri orice rajah indonezian care se respecta avea pe lângă Curtea lui, pentru a-i da mai multă strălucire, cite douăzeci de „oameni ai pădurii” (în latină, evident). Cum urangutanii adulți nu pot fi siliți să trăiască în captivitate, vînătorii pîdesc în pădure fe-

mele cu pui, ucid mama și capturează puil. Dar urangutanii ținuți în captivitate nu au o viață lungă: maximum trei ani și jumătate. Apoi trebuie înlocuiți.

Mulți savanți au văzut în urangutan „o verigă insuficient dezvoltată” din lanțul evoluției de la maimuță la om. De aceea în secolele XIX și XX aceste animale au fost exportate în toate țările lumii, pentru grădini zoologice, muzee și institute științifice. Dar de fiecare supraviețuitor au fost minimum patru morți.

Acum, în toate grădinile zoologice din lume există 459 de urangutani. Cinci dintre ei s-au născut, e adevărat, în captivitate, dar ceilalți au fost aduși direct din junglă în ultimii cîțiva ani.

Guvernele Malayeziei și Indoneziei au interzis prinderea și exportul de urangutani (pe baza unui raport al profesorului Grjimeck și al Barbarei Harrison, specialistă în maimuțe antropoide). În consecință, directorii celor mai mari grădini zoologice au declarat că nu vor mai cumpăra nici un urangutan adus prin contrabandă din Kalimantan. Dar în lume sînt atîtea grădini zoologice, iar un urangutan capturat e plătit cu opt mii de dolari... Pe scurt, distrugerea „oamenilor pădurii” continuă din păcate și poate că nu e departe vremea cind ei vor dispărea cu totul. Dacă, evident, experimentul din Kalimantan nu va izbuti.

În pensionul indonezian sînt aduse maimuțe recuperate de la braconieri. Înainte de a fi salvate, multe dintre ele zac săptămîni sau uneori chiar luni în băști incomode. În acest timp ele slăbesc, devin apatice, își pierd, cum arată Barbara Harrison, pofta de viață. Încît sînt aduse la pension pentru întremare. Recent, cinci „absolvenți” au fost duși departe în junglă și lăsați liberi. După o săptămîină, însă, doi s-au întors. De unde se poate trage concluzia că jungla nu-i mai atrage și că au preferat noua lor casă.

Zoologii au oftat și au luat totul de la capăt.

CE POVESTESC MONEZILE

Un cuplu misterios

Atenția numismaților sovietici a fost recent atrasă de o monedă pe care se poate distinge silueta unui bărbat în genunchiat în fața unei femei cu coroană pe cap și înarmată cu o spadă. Cuplul acesta poate fi găsit, de altfel, pe toate monezile emise de orașul Novgorod timp de jumătate de secol începînd din 1420, dar în alte variante: pe unele femeia pare că vrea să ofere bărbatului un scut sau o cruce, pe altele îl ține de mînă. Căutînd să explice semnificația misteriosului cuplu, numismații au răsfoit vechi arhive, dar n-au putut găsi nici o mărturie scrisă. Bănuiau, totuși, că bărbatul de pe monedă trebuie să fi fost un înalt magistrat al orașului, iar femeia — Sf. Sofia care-i da binecuvîntarea. Pentru a găsi explicația au început să caute deci piese asemănătoare în colecțiile europene.

Pe grosso, veche monedă a Veneției, ca și pe moneda Novgorodului sînt înfățișate două siluete: dozele și San Marco, patronul Veneției, care-i înmînează drapelul lui Christ. Analogia nu e totală, dar numismații sovietici cred că monezile din Novgorod au putut fi

... varia v...
...a varia varia v...
... varia varia varia v...
... varia varia varia varia v...
... varia varia varia varia v...
... varia varia varia varia v...
... varia varia varia varia v...
... varia varia varia varia v...

influențate de cele venețiene. Ei argumentează astfel: Veneția și Novgorodul erau republici și amîndouă aveau regimuri politice foarte specifice în ansamblul Europei feudale. Încît moneda din Novgorod, oară care, după o expresie din vremea aceea, „își făcea comerțul pe pămînt și ape”, a putut avea drept model grosso-ul venețian. În același timp, cuplul misterios din Novgorod — susțin numismații — ar putea fi și o mărturie a relațiilor comerciale ale acestei republici cu Veneția, relații despre care pînă acum nu există nici o mărturie.

DE-ALE SAVANȚILOR

Toți aveau petece la cizme

Încercatul pedagog N. E. Jukovski spunea că poate ști cum va răspunde un student la examen după felul cum se apropie el de masa comisiei de examinare. Cum era, însă, distrat, savantul nu uza totdeauna de această însușire.

Într-o zi s-a prezentat la examen un student care mai dăduse de două ori, fără succes, examen la aceeași disciplină. Profesorul Jukovski stătea îngîndurat, cu capul ușor plecat și privea undeva în jos. La un moment dat s-a întors însă spre ceilalți membri ai comisiei și a remarcat:

— Ciudat, trei studenți la rînd au dat răspunsuri slabe și toți trei aveau cite un petec la cizmă.

Două picioare de berbec

Savantul englez Henry Cavendish (secolul XVIII) era un om foarte bogat, dar și un ascet, cufundat numai în cercetările sale. De aceea, contemporanii săi spuneau că în toată viața lui, Cavendish a rostit mai puține cuvinte decît rostește un om obișnuit într-un singur an. Într-o zi, contrar obiceiului său, savantul a invitat la masă cinci prieteni. Cînd bucătarul l-a întrebat ce să pregătească pentru invitați, savantul i-a spus scurt:

— Pentru cinci inși s-ar putea să fie cam puțin, a observat bucătarul.

După o clipă de gîndire Cavendish a hotărît:

— Atunci, două picioare.

— Ți-am spus să nu dai parchetul cu lac
Desen de B. Bossart

Cinci litere recomandă calitatea:

▼
terom[®]

Nu e multă vreme de când familia firelor și fibrelor chimice s-a îmbogățit cu un nume nou : „terom”. Ele se fabrică în una din cele mai noi și mai moderne întreprinderi specializate din sud-estul Europei — Uzina de fibre sintetice din Iași.

Datorită excepționalelor sale calități „terom”-ul înlocuiește cu succes fibrele naturale de lână (lână sintetică de 3 și 4 den), bumbacul (bumbac sintetic 1,3 ; 1,5 den), inul (în sintetic 6 den), situându-se din punct de vedere calitativ la nivelul celor mai buni poliesteri cunoscuți în lume : tergal, terilenă, trevira, dacron, diolen, terilenka etc.

Țesăturile din fibre poliesterice „terom” sînt utilizate la confecționarea articolelor de îmbrăcăminte de diverse tipuri. Aceste articole au căpătat o largă întrebuințare datorită rezistenței deosebite la șifonare și întreținerii extrem de ușoare.

Din firele textile „terom” (45 ; 68 den) se obțin țesături subțiri, cu aspect mătășos, luciu plăcut, folosite la confecționarea lenjeriei, perdelelor, cămășilor bărbătești etc. Vopsite în culori moderne, atrăgătoare, firele texturate (150 den) utilizate în industria tricotajelor conferă acestora tușeu plin, lînos, frumusețe, permit o spălare ușoară și o uscare rapidă, păstrîndu-și dimensiunile inițiale.

Datorită calităților lor — stabilitate, elasticitate mare și alungire mică, viață lungă — firele tehnice grosiere (250 den și 1000 den simple sau multiplicat) pot fi utilizate în diverse scopuri : curele de transmisie, plase pescărești etc., iar cele tratate special pentru aderență la cauciuc, se folosesc cu succes în industria cordului pentru anvelope.

„terom” este produsul ideal folosit în orice ocazie.

Vă stă la dispoziție pentru comenzi ferme și asistență tehnică :
**UZINA DE FIBRE SINTETICE —
IASI**

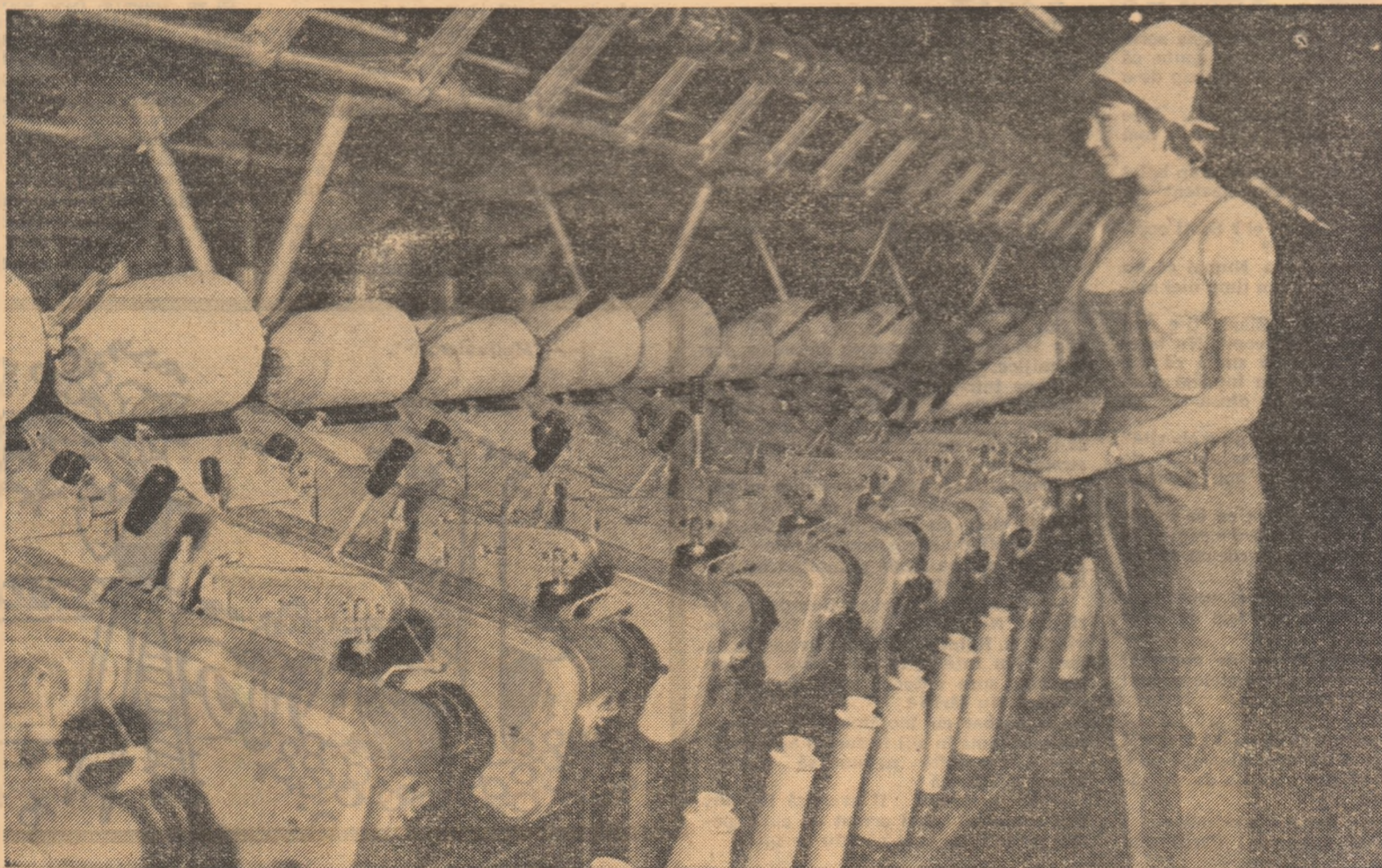
Șos. Țuțora Nr. 175
ROMÂNIA

▼
terom[®]

Marcă de prestigiu a industriei de fibre chimice din România pentru firele și fibrele poliesterice produse de Uzina de fibre sintetice — Iași.
Exportator :

**CENTRALA INDUSTRIALĂ
DE FIBRE CHIMICE — SĂVINEȘTI**

Specialiștii noștri creează în permanență produse noi și procese noi de fabricație, le îmbunătățesc pe cele existente.

La telefon

Zbrrr! Zbrrr! Zbl...!
 — Aloo, da!
 — Alo! Eu sint, mama!
 — Mamă, tu! Alo, Alo! Se aude foarte prost!
 — Eu te aud foarte bine... Ce faci dragul mamei?
 — Sărut mîna, mamă! Alo... Of, iar nu se aude... Vezi, te-am rugat de atîtea ori să nu mă mai chemi la telefoane automate!
 — Da, ai dreptate. Dar dacă fac o comandă cu aviz telefonic pierd o zi întreagă... Și nu am răbdare să aștept atîta.
 — Bine! Ce mai e nou pe acasă?
 — Ei și tu! Ce să fie nou la mine? Mai bine spune cum merg treburile pe la voi?
 — Normal... Totul e în regulă...
 — Eram sigură că o să spui așa. Dar faptul că nu-i scrii mamei tale nici două rînduri, tot normal este?
 — Ce să-ți scriu mamă? Nu ți-am spus de atîtea ori... dacă nu-ți scriu înseamnă că totul e bine, altfel ți-aș fi scris. Zău așa.

vroiam să-ți spun ceva... Ceva foarte important... Dar așa mi se înîmplă cu tine. Mă enervez și uit tocmai ce-i mai important.
 — Nu-i nimic. Cînd îți aduci aminte să-mi scrii o scrisoare.
 — Bine, așa am să fac. Dar să-mi scrii și tu! Neapărat!
 — Sigur.
 — La revedere, te sărut! Și nu te supăra pe mine că mă interesez de treburile tale.
 — Se poate, mamă?! Nu mai vorbi prostii! Mai bine iartă-mă tu, pe mine!
 — Bine, dragul meu. Transmite-le tuturor complimente și sărută-i din partea mea. Ah, uite că mi-am amintit. În pachetul pe care vi l-am trimis simbătă e un tanc. Mare, mare de tot!
 — Încă unul?!
 — Nu-i nimic. Să aibă băiatul cu ce să se joace. În vacanță, cînd a stat la mine, mă ruga mereu să-i cumpăr unul. Să-i spui așa: „Kolenka, uite ce ți-a trimis bunica, dar să fii atent în clasă!”
 — Care Kolenka?
 — Ei, asta-i culmea! Dar ce fel de ta-

Așa vorbea Ratmir cu vizitatorii atunci cînd vreunul din ei încerca să se aventureze către adîncul apei. Și la strandul unde lucra el era o ordine desăvîrșită.
 La un moment dat văzduhul încins fu străpuns de un glas care chema:
 — Ratmir!
 Era glasul directorului strandului, care se îndrepta către Ratmir, ținînd în mînă un pachet greu înfășurat în hîrtie de ziar.
 — Ratmir, ajută-mă! Îl rugă directorul.
 Directorul era un om în vîrstă, încălțat cu sandale galbene. Ratmir se ridică din fotoliu și se duse să-i dea o mînă de ajutor.
 — Altceva mai aveți nevoie? Îl întrebă apoi salvatorul.
 Directorul își scoase pălăria de pai, își șterse nădușeala de pe frunte, și rosti clar și răspicat:
 — Ratmir, azi e o zi mare pentru tine. Lucrezi la noi de mulți ani și totdeauna ai fost la postul tău. Așa-i sau nu?!
 — Așa-i, aprobă Ratmir.
 — Nu-i nici un secret că din toți salariații noștri tu ești cel mai bun salvator! Așa-i?

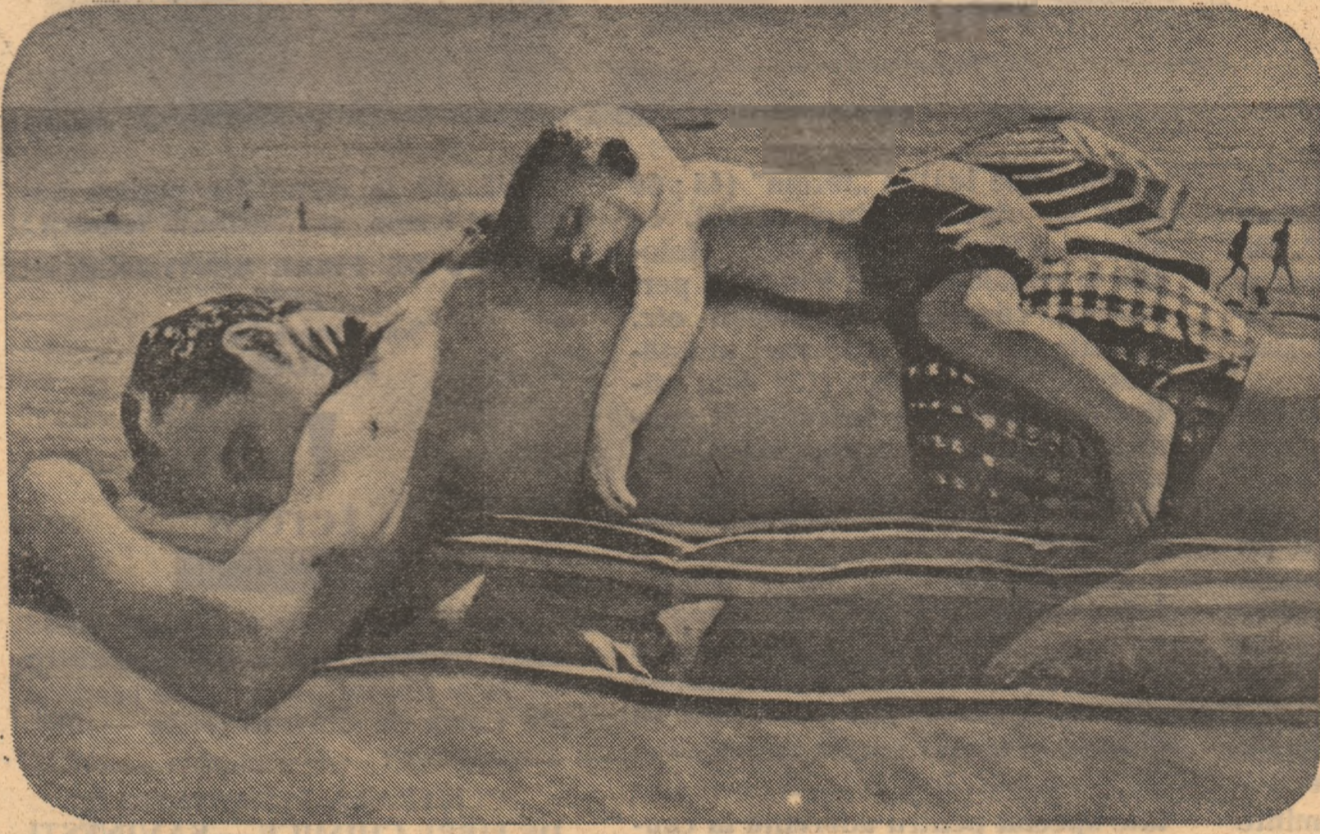
• umor •
 „umor umor u,
 r umor umor umor u,
 umor umor umor umor u,
 ior umor umor umor u,
 umor umor umor umor u,
 nor umor umor umor umor u,
 r umor umor umor umor u,
 mor umor umor umor umor u

de cînd lucrezi la strandul nostru nici un om nu s-a înecat. Așa-i?
 — Așa-i. Nu s-a înecat nimeni pînă acum, confirmă Ratmir.
 — Bravo, exclamă încîntat directorul și se aplecă deasupra pachetului pe care începu să-l desfacă, fîșînd hîrtia și scoțînd din el o statuetă din ghips care reprezenta un înotător.
 — Dar acum îmi dați voie să sar?
 Întrebă, pentru a nu știu cîta oară, bărbatul cu înotătoare roz, în ochii căruia pâlpîia o rază de speranță. Stil rîndunică...
 — Da! Înțelege odată omule, cînd ți se spune că nu e voie, se enervă directorul, scos din fire. Ratmir vino să te pup!
 Ratmir se ridică din fotoliu și se îndreptă către director, pășînd pe marginea strîmă a bazinului de not. E tulburat și foarte emoționat. Și deodată lumea începu să se învîrtească cu el și, bildibic, se rostogoli în apă ca un bolovan.
 „Ia te uită ce rece e! remarcă el. Cum pot aștia să se bălăcească o zi întreagă?”
 — Ratmir ce faci? Înroat! Îl somnă directorul.
 — Nu știu, mai apucă să spună Ratmir și se duse la fund.
 Speriat, directorul își smulse pălăria din cap.
 — Dacă se înecă? se îngrozî el și se uită după ajutor. Tovarășul cu alea roz! Ce mai stai! Aruncă-te! Nu vezi că ia apă!?
 — E voie?
 — E.
 Și nebun de fericire, bărbatul cu înotătoarele roz se aruncă în apă; în stil rîndunică. O clipă, călcîiele lui albe, ude de apă, sclipiră în aer, apoi dispărură.
 Îl găsi pe Ratmir și-l ajută să se cațere pe mal.
 — Ratmir, nu te-ai înecat? Îl întrebă directorul, pipăindu-i fiecare mădular. Grozav, vino-încoace să te pup.
 Și se pupară. Apoi directorul își înfundă iar pălăria pe cap și se depărtă liniștit, spre clădirea direcției. Iar Ratmir se așeză din nou în fotoliul lui de paie și începu să se usuce la soare.
 Sus strălucia același soare orbitor, jos murmură apa, iar pe pămînt se afla Ratmir Kusev. De profesie — salvator. El trebuia să-i salveze de la înec pe vizitatorii strandului.
 Aceștia însă se bălăceau în apă și înotau în stil fluture. Ca niște peștișori.

Serghei Bodrov

Fotografii se amuză

Cum îți așterni, așa dormi!

— Crezi că asta e o scuza?
 — Zău mamă, n-am ce să-ți scriu. Nu te supara și tu pentru atîta lucru...
 — Dar nu ți-am cerut niciodată să-mi scrii scrisori lungi; cîteva cuvinte — și sînt mulțumită!
 — Lasă că știu eu! Dacă ți-aș scrie puțin te-ai simți jignită și ai spune că am făcut-o la repezeală ca să scap de-o obligație neplăcută.
 — Bine, bine hai să nu mai... Uite cîte minute s-au scurs! Spune, ce mai face elevul nostru?
 — Profesoara mi-a spus că e un băiat foarte inteligent, dar cam neatent în clasă. E distrat.
 — Te plimbi zilnic cu el? Scoți copilul în fiecare zi la aer?
 — Da. În general, da. Numai că nu prea am timp... nu mai am timp nici măcar un ziar să citesc!
 — Eram si-gu-ră! Ziarul ți-e mai drag decît propriul tău copil. Nu înțelegi? Copilul trebuie să simtă că are tată. Și chiar dacă tu nu înțelegi atîta lucru, de ce nu-ți spune dînsa, de ce nu-ți insuflă?
 — Mamă, crezi că dînsa nu e obosită? Cum vine de la serviciu se apucă de trebăluit în casă. Pentru noi. Muncește săraca, pe rupe!
 — Da' ce! Eu n-am fost ca ea?! Făceam curat, găteam și mă duceam și la serviciu. În schimb nu pierdeam 10 ore la coafor! Asta-i!
 — Mamă! Dar ți-am mai spus de o sută de ori să nu te mai legi de ea și să n-o mai critici!
 — Auzi! Mă leg de ea de pomană! Tot eu sînt vinovată. Oh, bietele mamei! Și cît m-am sacrificat...
 — Iar începi...
 — Bine, bine, hai să nu mai... Dar mă doare în suflet. I-a plăcut bluza pe care i-am croșetat-o? Am trimis-o de simbăta trecută prin poștă.
 — Mulțumesc dar n-am primit-o.
 — Trebuie să sosească. Parcă mai

tă ești? Nici cum îl cheamă pe băiat nu mai știi?
 — Mă scuzați... Ce număr ați format?
 — 77 38. 25...
 — Aici e 26...
 — Vai scuzați-mă!
 — Și pe mine, vă rog să mă scuzați! Pocl! Tu-tu, ta! Ti-ti!
 — Drace! De cîte ori am spus că telefoanele astea nu sînt bune de nimic!

Ark. Inin
 L. Osadciuk

Salvatorul

Vizitatorii strandului se bălăceau în apă, înotînd ca niște peștișori cuminți. Sus pe cer soarele ardea orbitor, jos apa răcoroasă murmura îmbietor, iar la mijloc, între cer și apă, Ratmir se odihnea într-un fotoliu de paie. Se odihnea acolo, în fotoliu, pentru că așa îi cerea meseria. Era salvator și trebuia să-i scape de la înec pe vizitatorii strandului.
 Aceștia, însă, se zbenguiau și se bălăceau în apă fără grijă, ori săltau din cînd în cînd din ea ca niște delfini jucăuși. arătîndu-și costumele de baie croite după ultima modă și înotînd în stil bras, craul, fluture.
 — Nu săriți, îi implora Ratmir pe vizitatori. Nu săriți! Vreți s-o faceți pe vitejii și Ratmir să vă salveze de la înec. Nu înțeleg ce vă atrage așa de puternic spre adîncul apei. Nu pot să pricep! Nu săriți!
 Un bărbat cu înotătoare de culcare roz care înota în stil fluture îl apostrofă:
 — Am o poftă nebună să plonjez în stil rîndunică!
 — E periculos. Îl avertiză Ratmir. Fiți rezonabil! Am urmat un curs special de salvator, așa că știu ce spun.

— Așa-i, repetă Ratmir, clipind din ochi.
 — Pot să sar? Întrebă sfios bărbatul cu înotătoare roz. Am o poftă grozavă să plonjez în stil rîndunică!
 — Tovarășe, nu tulbura liniștea, i-o repetă directorul tăios, după care, îndesîndu-și pe cap pălăria de pai, continuă: Va să zică nu-i secret că... Nu. Am mai spus asta. Dar ce importanță are? Încît noi n-o să ascundem, dar despre ce... se bilbie directorul; of, m-a întrerupt deșteptul ăsta. Și n-avem alt salvator mai bun decît tine, conchise el repede. Este?
 — Așa-i, încuviință Ratmir supus.
 — Poftim, m-a întrerupt și era să uit tocmai ce-i mai important. Știu că

— Mulțumesc!

